

**Srovnání invalidizace v ČR
a v některých evropských zemích**

Martin Holub
Mirjam Suchomelová
Katarina Švehlová

VÚPSV, v.v.i. Praha
2015

Publikace byla schválena ediční vědeckou radou ve složení:

doc. Ing. Ladislav Průša, CSc. (VÚPSV, v.v.i. Praha)
Ing. Martin Holub, Ph.D. (VÚPSV, v.v.i. Praha)
Mgr. Miriam Kotrusová, Ph.D. (FSV UK Praha)
doc. Ing. Robert Jahoda, Ph.D. (MU Brno)
Ing. David Prušvic, Ph.D. (MF ČR)
Ing. Jan Mertl, Ph.D. (VŠFS Praha)
Ing. Jan Molek, CSc. (JU České Budějovice)
doc. Ing. Olga Poláková, CSc. (Metropolitní univerzita Praha)

Vydal Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i.
Praha 2, Karlovo náměstí 1
jako svou 497. publikaci
Vyšlo v roce 2015, 1. vydání, počet stran 73
Tisk: VÚPSV, v.v.i.

ISBN 978-80-7416-224-4

<http://www.vupsv.cz>

Abstrakt

Hlavním cílem projektu je porovnání invalidizace a jejího vývoje v ČR se situací ve vybraných zemích EU. Pozornost je zaměřena na země s víceúrovňovým systémem invalidity a invalidních důchodů. Projekt přináší detailní popis pojetí invalidity a invalidních důchodů ve sledovaných evropských zemích, věcných a právních podmínek pro uznávání jednotlivých stupňů invalidity a pro přiznávání invalidních důchodů. Vývoj invalidizace je dokumentován statistickými údaji o nově přiznaných invalidních důchodech v jednotlivých zemích za léta 2012 a 2013 podle počtu všech nově přiznaných invalidních důchodů a podle počtu nově přiznaných „plných“ a „částečných“ invalidních důchodů celkově a v přepočtu na sto tisíc obyvatel. Zároveň byla pozornost zaměřena na dočasnost nebo trvalost nároku na invalidní důchod, na problematiku provádění kontrol zdravotního stavu a trvání invalidity a jejich výsledky, na zdravotní příčiny invalidizace a na věkový aspekt invalidity, tedy věk, v němž je příslušný invalidní důchod přiznáván nejčastěji.

Klíčová slova: invalidní důchody; sociální zabezpečení; komparace invalidních systémů

Abstract

The project provides an overview of invalidity and its development in Czech Republic and selected European countries. Project's attention aims to multi degree invalidity systems. Study brings detailed descriptions of invalidity systems, basic principles and risk covered. The development of invalidity is illustrated by statistical data on new granted invalidity pensions in years 2012 and 2013 divided by full or partial invalidity pensions. The project compares health causes of invalidity, duration of invalidity, possibility of review invalidity pension and the age in which the invalidity benefit is granted most frequently.

Key words: invalidity pensions; social security; comparison of invalidity systems

Obsah:

Úvod	7
Česká republika	8
Belgie	18
Itálie	23
Litva	26
Německo	30
Nizozemsko	37
Polsko	41
Slovensko	44
Švýcarsko	52
Švédsko	56
Mezinárodní srovnání vývoje invalidizace v České republice a vybraných evropských zemích na základě statistických dat	60
Zdroje	70
Výtahy z oponentských posudků	73

Úvod

Stávající monografie byla zpracována v rámci projektu Srovnání invalidizace v ČR a v některých zemích EU, jehož hlavním cílem bylo porovnat situaci v této oblasti v České republice a situaci ve vybraných evropských zemích a zdokumentovat ji pomocí statistických dat jednotlivých zemí o nově přiznaných invalidních důchodech (invalidních dávkách) za léta 2012 a 2013.

Mezi země EU, které měly být sledovány, byly vybrány Belgie, Francie, Itálie, Litva, Německo, Nizozemsko, Polsko, Rumunsko, Slovensko a Švédsko, kromě toho bylo do výběru zařazeno také Švýcarsko. S výjimkou Belgie se jedná vždy o země s víceúrovňovým systémem invalidity. Z mezinárodní komparace byla následně vyřazena Francie a Rumunsko, kde se nepodařilo získat relevantní statistické údaje.

Monografie přináší popis pojetí invalidity a věcných a právních podmínek pro uznávání invalidity a přiznávání invalidních důchodů ve sledovaných zemích, zaměřuje se na dočasnost nebo trvalost nároku na invalidní důchod, na problematiku kontrol. Vývoj invalidizace je dokumentován na základě vybraných statistických údajů týkajících se nově přiznávaných invalidních důchodů a jejich jednotlivých druhů, zvláštní pozornost byla zaměřena na zdravotní příčiny invalidizace a na její věkový aspekt, tedy na věk, ve kterém byly invalidní důchody přiznávány. Významnou součástí statistického přehledu je ukazatel počtu nově přiznaných případů invalidity na 100 000 obyvatel, který má pro mezinárodní srovnání invalidizace zásadní význam. Data o nově přiznaných invalidních důchodech jsou doplněna o údaje o celkových počtech vyplácených invalidních důchodů a o počtech zaniklých důchodů v daných letech.

Ve většině zemí jsou prezentována data za roky 2012 a 2013. Výjimku tvoří Nizozemsko, kde byly k dispozici pouze údaje za léta 2011 a 2012, a Polsko, které je s ohledem na dostupné zdroje dokumentováno převážně na základě údajů za rok 2013.

Česká republika

V České republice je hlavní zákonnou normou upravující oblast invalidních důchodů zákon o důchodovém pojištění z roku 1995. Zákon upravuje povinné schéma sociálního pojištění financované na průběžné bázi příspěvky aktivní populace (zaměstnanci a OSVČ) a ostatních osob zákonem vyjmenovaných. Výše dávky závisí na době pojištění a výši příjmu, ze kterého byly příspěvky placeny.

V případě alespoň částečné ztráty schopnosti výdělečné činnosti (v minimálním rozsahu 35 %) náleží pojištěnci invalidní důchod, kdy je invalidita rozlišována ve třech stupních.

- První stupeň invalidity - ztráta schopnosti výdělečné činnosti v rozsahu 35-49 %,
- druhý stupeň invalidity - ztráta schopnosti výdělečné činnosti v rozsahu 50-69 %,
- třetí stupeň invalidity - ztráta schopnosti výdělečné činnosti vyšší než 70 %.

Pojištěné osoby mají nárok na přezkum rozhodnutí o rozsahu ztráty schopnosti výdělečné činnosti - stupně invalidity. V některých případech je potřeba pravidelné revize nároku na invalidní důchod.

Invalidní důchod je vyplácen ode dne splnění podmínek stanovených pro jeho výplatu, nejdéle však do dosažení důchodového věku, kdy je změněn na starobní důchod vyplácený ve stejné výši. Pojištěnec může požádat o jeho přepočítání podle pravidel pro výpočet starobního důchodu. Vyplácen je potom vyšší z důchodů.

Je umožněn souběh invalidního důchodu s důchody pozůstalostními - vyplácen je vždy vyšší důchod v plné výši a polovina procentní výměry z druhého důchodu. Pro invalidní důchody prvního a druhého stupně je umožněn souběh s dávkami v nezaměstnanosti, v určitých případech to platí i pro invalidní důchody třetího stupně.

Pro invalidní důchod prvního, druhého a třetího stupně neexistují omezení souběhu s příjmem z výdělečné činnosti.

Následující údaje dokumentují vývoj invalidizace v České republice v letech 2012 a 2013.

Tabulka č. 1 **Počet vyplácených invalidních důchodů v r. 2012 a 2013 celkem a podle stupně důchodu**

rok	2012	2013
vyplácené invalidní důchody celkem	438 509	433 414
z toho:		
3. stupně	215 840	206 484
2. stupně	62 612	65 616
1. stupně	160 057	161 314

Tabulka č. 2 **Počet zaniklých invalidních důchodů v r. 2012 a 2013 celkem a podle druhu zániku**

zaniklé invalidní důchody	2012	2013
celkem	54 991	49 477
z toho:		
úmrť	8 456	8 187
transformace invalidního důchodu na starobní	10 872	9 679
zánik invalidity	5 533	3 881
zánik důchodu, přiznán důchod jiného druhu	30 046	27 673
předání výplaty důchodu na MV, MO	47	35
vzdání se důchodu z různých důvodů	14	12
ostatní	23	10

Tabulka č. 3 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 a 2013 podle druhu důchodu celkem a v %**

	2012		2013	
	celkem	%	celkem	%
nově přiznané invalidní důchody celkem	28 615	100,0	27 856	100,0
z toho:				
3. stupně	9 699	33,9	9 539	34,2
2. stupně	4 821	16,8	4 588	16,5
1. stupně	14 095	49,3	13 729	49,3

Tabulka č. 4 **Počet nově přiznaných případů invalidity v r. 2012 a 2013 celkem a v přepočtu na 100 000 obyvatel**

rok	2012	2013
celkem	28 615	27 856
na 100 000 obyvatel	272,1	265,0

Tabulka č. 5 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 a 2013 podle věku při přiznání a stupně důchodu celkem**

věk	ID 3. stupně		ID 2. stupně		ID 1. stupně		celkem	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
0- 19	805	779	126	110	261	201	1 192	1 090
20-24	336	301	152	142	461	447	949	890
25-29	348	348	160	148	556	500	1 064	996
30-34	491	418	225	174	808	750	1 524	1 342
35-39	724	705	395	382	1 380	1 321	2 499	2 408
40-44	858	857	442	413	1 591	1 547	2 891	2 817
45-49	1 168	1 170	679	610	2 232	2 155	4 079	3 935
50-54	1 708	1 567	990	908	2 966	2 790	5 664	5 265
55-59	2 589	2 559	1 403	1 369	3 419	3 417	7 411	7 345
60-64	672	835	249	332	421	601	1 342	1 768
65 a více	0	0	0	0	0	0	0	0
celkem	9 699	9 539	4 821	4 588	14 095	13 729	28 615	27 856

Tabulka č. 6 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 a 2013 podle věku při přiznání a druhu důchodu v %**

věk	ID 3. stupně		ID 2. stupně		ID 1. stupně		celkem	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
do 19	8,3	8,2	2,6	2,4	1,9	1,5	4,2	3,9
20-24	3,5	3,2	3,2	3,1	3,3	3,3	3,3	3,2
25-29	3,6	3,6	3,3	3,2	3,9	3,6	3,7	3,6
30-34	5,1	4,4	4,7	3,8	5,7	5,5	5,3	4,8
35-39	7,5	7,4	8,2	8,3	9,8	9,6	8,7	8,6
40-44	8,8	9,0	9,2	9,0	11,3	11,3	10,1	10,1
45-49	12,0	12,3	14,1	13,3	15,8	15,7	14,3	14,1
50-54	17,6	16,4	20,5	19,8	21,0	20,3	19,8	18,9
55-59	26,7	26,8	29,1	29,8	24,3	24,9	25,9	26,4
60-64	6,9	8,8	5,2	7,2	3,0	4,4	4,7	6,3
65 a více	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabulka č. 7 **Nově přiznané invalidní důchody 3. stupně v roce 2012 podle skupin diagnóz a věku**

diagnóza/věk	0-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	celkem
některé infekční a parazitární nemoci	1	0	2	2	5	3	10	13	9	2	47
novotvary	31	53	88	143	260	351	472	729	1 103	262	3 492
nemoci krve, krevetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity	2	0	1	2	3	1	4	1	7	3	24
nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	4	1	8	5	8	15	22	45	82	22	212
duševní poruchy a poruchy chování	437	169	135	141	172	149	158	167	212	31	1 771
nemoci nervové soustavy	218	16	15	22	40	42	40	75	91	26	585
nemoci oka a očních adnex	21	2	4	2	5	3	7	12	12	6	74
nemoci ucha a bradavkového výběžku	7	1	0	1	0	0	0	2	5	0	16
nemoci oběhové soustavy	6	12	10	23	41	82	141	250	453	163	1 181
nemoci dýchací soustavy	0	0	2	5	7	7	19	31	60	26	157
nemoci trávicí soustavy	8	21	21	32	23	35	51	67	87	15	360
nemoci kůže a podkožního vaziva	0	0	2	1	4	6	4	0	6	0	23
nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	10	10	23	49	83	103	149	206	299	84	1 016
nemoci močové a pohlavní soustavy	1	11	3	11	16	14	29	28	40	9	162
poranění, otravy a jiné následky vnějších příčin	14	34	29	42	50	35	44	54	78	13	393
ostatní	42	5	2	5	2	4	7	10	7	2	86
nezařazeno	3	1	3	5	5	8	11	18	38	8	100
celkem	805	336	348	491	724	858	1 168	1 708	2 589	672	9 699

Tabulka č. 8 **Nově přiznané invalidní důchody 2. stupně v roce 2012 podle skupin diagnóz a věku**

diagnóza/věk	0-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	celkem
některé infekční a parazitární nemoci	0	0	0	1	1	1	2	3	6	1	15
novotvary	2	6	6	11	26	32	52	80	78	13	306
nemoci krve, krevetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity	1	3	3	3	1	4	1	5	5	0	26
nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	1	5	4	12	16	21	40	59	83	16	257
duševní poruchy a poruchy chování	49	77	52	66	88	110	131	165	152	14	904
nemoci nervové soustavy	24	10	24	30	51	41	44	58	101	13	396
nemoci oka a očních adnex	7	11	3	5	16	12	8	16	15	1	94
nemoci ucha a bradavkového výběžku	17	1	1	2	3	0	5	6	11	0	46
nemoci oběhové soustavy	2	1	9	8	35	36	100	162	340	81	774
nemoci dýchací soustavy	0	3	5	7	8	11	22	32	47	8	143
nemoci trávicí soustavy	4	9	11	6	24	21	34	45	39	3	196
nemoci kůže a podkožního vaziva	0	0	5	4	5	8	7	8	7	0	44
nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	5	7	21	47	84	103	181	291	425	82	1 246
nemoci močové a pohlavní soustavy	3	3	4	3	9	12	14	19	32	3	102
poranění, otravy a jiné následky vnějších příčin	4	10	9	16	20	21	22	26	50	9	187
ostatní	7	6	3	3	3	7	3	3	2	1	38
nezařazeno	0	0	0	1	5	2	13	12	10	4	47
celkem	126	152	160	225	395	442	679	990	1 403	249	4 821

Tabulka č. 9 **Nově přiznané invalidní důchody 1. stupně v roce 2012 podle skupin diagnóz a věku**

diagnóza/věk	0-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	celkem
některé infekční a parazitární nemoci	1	2	1	2	8	4	11	8	23	1	61
novotvary	4	13	17	27	63	63	138	145	183	21	674
nemoci krve, krevetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity	1	3	2	6	11	7	7	6	7	0	50
nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	13	22	31	33	51	78	88	140	184	27	667
duševní poruchy a poruchy chování	122	161	181	204	308	328	397	476	398	22	2 597
nemoci nervové soustavy	41	71	74	109	150	131	149	163	163	21	1 072
nemoci oka a očních adnex	7	4	8	15	12	27	25	30	27	4	159
nemoci ucha a bradavkového výběžku	26	22	10	11	14	22	38	45	33	7	228
nemoci oběhové soustavy	5	10	19	28	62	108	207	327	512	90	1 368
nemoci dýchací soustavy	1	3	6	15	21	32	40	63	86	11	278
nemoci trávicí soustavy	7	40	41	47	67	47	61	61	68	3	442
nemoci kůže a podkožního vaziva	2	10	12	21	24	33	25	33	31	3	194
nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	9	51	104	210	484	591	887	1 278	1 518	179	5 311
nemoci močové a pohlavní soustavy	1	1	2	8	18	13	19	30	18	6	116
poranění, otravy a jiné následky vnějších příčin	7	24	34	49	58	82	98	118	115	21	606
ostatní	11	20	12	20	13	9	13	17	8	3	116
nezařazeno	3	4	4	11	16	16	29	26	45	2	156
celkem	261	461	556	808	1 380	1 591	2 232	2 966	3 419	421	14 095

Tabulka č. 10 **Nově přiznané invalidní důchody 3. stupně v roce 2013 podle skupin diagnóz a věku**

diagnóza/věk	0-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	celkem
některé infekční a parazitární nemoci	0	3	2	3	3	7	6	7	9	4	44
novotvary	18	48	80	120	243	317	485	674	1 183	377	3 545
nemoci krve, krevetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity	1	0	1	1	2	2	2	8	6	2	25
nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	7	4	6	4	14	23	30	42	71	31	232
duševní poruchy a poruchy chování	472	144	145	129	149	154	153	164	194	33	1 737
nemoci nervové soustavy	196	19	21	26	32	30	40	50	94	34	542
nemoci oka a očních adnex	11	0	3	5	5	8	4	9	6	1	52
nemoci ucha a bradavkového výběžku	9	0	0	0	1	2	2	2	1	2	19
nemoci oběhové soustavy	5	4	7	14	35	70	153	237	421	179	1 125
nemoci dýchací soustavy	1	1	2	2	1	10	12	22	51	20	122
nemoci trávicí soustavy	3	12	18	28	39	34	43	60	81	18	336
nemoci kůže a podkožního vaziva	1	1	1	0	3	2	4	5	6	2	25
nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	15	17	18	42	104	123	142	193	303	79	1 036
nemoci močové a pohlavní soustavy	3	5	3	4	9	23	19	25	29	7	127
poranění, otravy a jiné následky vnějších příčin	14	33	32	33	51	40	66	47	69	27	412
ostatní	23	5	5	2	5	4	3	5	6	1	59
nezařazeno	0	5	4	5	9	8	6	17	29	18	101
celkem	779	301	348	418	705	857	1 170	1 567	2 559	835	9 539

Tabulka č. 11 **Nově přiznané invalidní důchody 2. stupně v roce 2013 podle skupin diagnóz a věku**

diagnóza/věk	0-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	celkem
některé infekční a parazitární nemoci	0	0	1	1	3	3	5	2	7	4	26
novotvary	0	2	4	11	29	32	57	73	93	12	313
nemoci krve, krevetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity	0	0	2	3	2	1	1	4	3	3	19
nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	5	4	2	6	10	13	35	60	94	10	239
duševní poruchy a poruchy chování	RR	65	60	59	89	67	121	140	177	15	837
nemoci nervové soustavy	16	21	16	19	47	48	50	61	83	16	377
nemoci oka a očních adnex	6	4	4	1	7	10	7	14	9	1	63
nemoci ucha a bradavkového výběžku	18	3	0	0	8	3	0	7	5	4	48
nemoci oběhové soustavy	0	2	5	12	26	50	91	169	299	109	763
nemoci dýchací soustavy	0	1	5	6	11	12	19	29	57	18	158
nemoci trávicí soustavy	1	13	12	10	16	24	24	34	47	7	188
nemoci kůže a podkožního vaziva	0	7	3	3	9	10	6	12	13	2	65
nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	5	8	16	30	88	108	157	250	400	102	1 164
nemoci močové a pohlavní soustavy	2	3	4	3	11	9	8	18	15	6	79
poranění, otravy a jiné následky vnějších příčin	6	5	8	6	20	16	20	21	38	15	155
ostatní	6	3	6	3	2	7	6	3	10	1	47
nezařazeno	1	1	0	1	4	0	3	11	19	7	47
celkem	110	142	148	174	382	413	610	908	1 369	332	4 588

Tabulka č. 12 **Nově přiznané invalidní důchody 1. stupně v roce 2013 podle skupin diagnóz a věku**

diagnóza/věk	0-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	celkem
některé infekční a parazitární nemoci	0	0	4	4	5	6	16	7	22	5	69
novotvary	3	10	18	34	54	63	109	137	176	42	646
nemoci krve, krevetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity	2	7	2	5	5	4	12	10	6	1	54
nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	11	27	23	36	54	76	81	134	184	24	650
duševní poruchy a poruchy chování	78	176	160	184	304	324	405	440	395	37	2 503
nemoci nervové soustavy	26	60	69	86	123	136	115	143	155	23	936
nemoci oka a očních adnex	5	4	4	12	17	19	19	26	28	3	137
nemoci ucha a bradavkového výběžku	18	17	9	14	17	28	34	38	46	7	228
nemoci oběhové soustavy	6	10	21	35	74	107	196	310	511	143	1 413
nemoci dýchací soustavy	0	3	6	14	30	36	52	59	77	11	288
nemoci trávicí soustavy	10	28	32	42	60	62	60	52	62	8	416
nemoci kůže a podkožního vaziva	2	12	26	32	36	39	38	38	45	3	271
nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	17	40	76	189	456	553	874	1 237	1 529	254	5 225
nemoci močové a pohlavní soustavy	1	4	2	5	14	9	20	27	27	7	116
poranění, otravy a jiné následky vnějších příčin	6	29	32	35	48	63	105	104	117	27	566
ostatní	12	17	11	13	11	8	8	7	7	2	96
nezařazeno	4	3	5	10	13	14	11	21	30	4	115
celkem	201	447	500	750	1 321	1 547	2 155	2 790	3 417	601	13 729

Tabulka č. 13 **Nově přiznané invalidní důchody v roce 2012 a 2013 podle diagnóz celkem a v %**

diagnóza	2012		2013	
	celkem	%	celkem	%
některé infekční a parazitární nemoci	123	0,4	139	0,5
novotvary	4 472	15,6	4504	16,2
nemoci krve, krevtovorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity	100	0,3	98	0,4
nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	1 136	4,0	1 121	4,0
duševní poruchy a poruchy chování	5 272	18,4	5 077	18,2
nemoci nervové soustavy	2 053	7,2	1 855	6,7
nemoci oka a očních adnex	327	1,1	252	0,9
nemoci ucha a bradavkového výběžku	290	1,0	295	1,1
nemoci oběhové soustavy	3 323	11,6	3 301	11,9
nemoci dýchací soustavy	578	2,0	568	2,0
nemoci trávicí soustavy	998	3,5	940	3,4
nemoci kůže a podkožního vaziva	261	0,9	361	1,3
nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	7 573	26,5	7 425	26,7
nemoci močové a pohlavní soustavy	380	1,3	322	1,2
poranění, otravy a jiné následky vnějších příčin	1 186	4,1	1 133	4,1
ostatní	240	0,8	202	0,7
nezařazeno	303	1,1	263	0,9
celkem	28 615	100,0	27 856	100,0

Belgie

Oblast invalidních důchodů pro zaměstnance je v Belgii upravena zákonem o zdravotní péči a nemocenských dávkách z roku 1994 a pro OSVČ královskou vyhláškou o poskytování zdravotní péče a pojištění v mateřství pro OSVČ a jejich manžela/ku z roku 1971.

Schéma povinného sociálního pojištění je financováno zejména příspěvky a je rozdílné pro zaměstnance a OSVČ. Zaměstnancům poskytuje příjmově vztažené dávky, pro OSVČ jsou to dávky paušální. Schéma je povinné pro všechny osoby s pracovní či obdobnou smlouvou.

Pracovník, který následkem nemoci či nemohoucnosti není schopen vydělat více jak třetinu příjmu zdravého pracovníka na stejné pozici, je považován za invalidního. V Belgii existuje pouze jeden stupeň invalidity a podmínkou přiznání invalidního důchodu je snížení výdělečné schopnosti nejméně o 66 %.

V Belgii není prováděna žádná pravidelná kontrola zdravotního stavu u osob, jimž již byl invalidní důchod přiznán.

Invalidní důchod náleží až po uplynutí jednoho roku od vzniku pracovní neschopnosti a je poskytován maximálně do dosažení důchodového věku. Pro získání nároku na invalidní důchod je nutné být po dobu minimálně šesti měsíců účasten sociálního pojištění a zároveň v těchto šesti měsících odpracovat alespoň 120 dní. Výše invalidního důchodu je v Belgii závislá na výši příjmu, o který invalidní osoba následkem neschopnosti/snížení pracovní schopnosti přišla, a rodinná situace.

Invalidní osoba má nárok na 65 % ušlého příjmu (zastropovaného na určité hranici) v případě, že se v domácnosti invalidní osoby vyskytují závislé osoby. Pokud je domácnost invalidní osoby jednočlenná bez závislých osob, má nárok na 55 % ušlých příjmů a v případě, že invalidní osoba sdílí domácnost s dalšími osobami a nejsou v ní přítomny osoby závislé, má nárok na 40 % ušlého příjmu.

Souběh invalidního důchodu s dávkami kompenzujícími pracovní úrazy či nemoci z povolání je umožněn (až do dosažení stanovené maximální výše). Souběh invalidního důchodu s příjmem z výdělečné činnosti podléhá souhlasu nositele pojištění a omezení výše příjmu, který lze v případě souběhu dávků a výdělků získat.

Následující údaje dokumentují invalidizaci v Belgii v letech 2012 a 2013.

Statistické údaje dokumentující invalidizaci v Belgii zahrnují data za všeobecné schéma, které je určené pro osoby v zaměstnaneckém poměru, a schéma pro osoby samostatně výdělečně činné. Podrobnější statistiky zpracovávají na základě kritérií věku a zdravotních příčin invalidity vycházejí pouze z dat ze všeobecného schématu. Pro zdravotní příčiny invalidity je používána Mezinárodní klasifikace nemocí ve znění 9. revize.

Tabulka č. 1 **Počet invalidních osob v r. 2012 a 2013**

	2012	2013
všeobecné schéma	283 541	299 408
z toho:		
- dělníci	207 721	219 168
- zaměstnanci	75 820	80 240
schéma osob samostatně výdělečně činných	20 911	21 415
celkem	304 452	320 823

Tabulka č. 2 **Odchody z invalidity v r. 2012 a 2013** (návrat do práce, úmrtí, odchod do důchodu aj.)

	2012	2013
všeobecné schéma	38 186	38 361
z toho:		
- dělníci	27 067	27 188
- zaměstnanci	11 119	11 173
schéma osob samostatně výdělečně činných	3 900	3 921
celkem	42 086	42 282

Tabulka č. 3 **Nově přiznané případy invalidity v roce 2012 a 2013 v celkovém počtu a v %**

	2012		2013	
	celkem	v %	celkem	v %
všeobecné schéma	50 452	92,1	52 499	92,4
z toho:				
- dělníci	35 489	64,8	37 418	65,9
- zaměstnanci	14 963	27,3	15 081	26,6
schéma osob samostatně výdělečně činných	4 349	7,9	4 297	7,6
celkem	54 801	100,0	56 796	100,0

Tabulka č. 4 **Počet nově přiznaných případů invalidity v r. 2012 a 2013 v celkovém počtu a v přepočtu na 100 000 obyvatel**

	2012	2013
celkem	54 801	56 796
na 100 000 obyvatel	491,0	506,9

Tabulka č. 5 **Nově přiznané případy invalidity podle věku při přiznání v celkovém počtu a v %** (všeobecné schéma)

věk	2012		2013	
	celkem	v %	celkem	v %
do 20	9	0,0	6	0,0
20-24	1 147	2,3	1 130	2,2
25-29	3 026	6,0	3 222	6,1
30-34	4 652	9,2	4 953	9,4
35-39	5 830	11,6	6 163	11,7
40-44	7 677	15,2	7 660	14,6
45-49	9 081	18,0	8 975	17,1
50-54	8 980	17,8	9 595	18,3
55-59	7 261	14,4	7 708	14,7
60-64	2 642	5,2	2 940	5,6
nad 64	147	0,3	147	0,3
celkem	50 452	100,0	52 499	100,0

Zdravotní příčiny invalidity v následujících tabulkách jsou uváděny podle kapitol Mezinárodní klasifikace nemocí ve znění 9. revize:

- 01 Infekční a parazitární nemoci
- 02 Novotvary
- 03 Nemoci žláz s vnitřní sekrecí, výživy a přeměny látek a poruchy imunity
- 04 Nemoci krve a krevotvorných orgánů
- 05 Duševní poruchy
- 06 Nemoci nervové soustavy a smyslových orgánů
- 07 Nemoci oběhové soustavy
- 08 Nemoci dýchací soustavy
- 09 Nemoci trávicí soustavy
- 10 Nemoci močové a pohlavní soustavy
- 11 Komplikace těhotenství, porodu a šestinedělí
- 12 Nemoci kůže a podkožního vaziva
- 13 Nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně
- 14 Vrozené vady
- 15 Některá onemocnění vzniklá v perinatálním období
- 16 Příznaky, nespecifické abnormální nálezy a nepřesně určená onemocnění
- 17 Úrazy a otravy

Tabulka č. 6 **Počet nově přiznaných případů invalidity podle zdravotní příčiny a podle věku při přiznání v r. 2012** (všeobecné schéma)

diagnózy	věk											celkem
	do 20	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	nad 64	
01	0	7	12	41	36	63	66	50	31	13	1	320
02	0	35	94	158	299	513	722	994	974	451	24	4 264
03	0	11	41	59	69	97	131	146	147	42	5	748
04	0	4	6	13	21	21	11	16	7	6	0	105
05	4	522	1 521	2 188	2 406	2 799	2 721	2 106	1 384	424	25	16 100
06	0	47	140	212	262	312	400	395	300	117	9	2 194
07	2	16	39	88	141	248	433	591	733	357	18	2 666
08	0	8	14	27	41	75	127	165	182	91	2	732
09	0	28	63	81	113	135	171	186	125	39	4	945
10	0	10	27	39	33	59	50	64	51	18	2	353
11	0	19	52	32	32	16	3	0	0	0	0	154
12	1	1	18	25	25	39	49	35	42	11	0	246
13	0	201	562	1 145	1 705	2 557	3 400	3 456	2 686	871	47	16 630
14	0	12	19	20	21	27	16	11	6	3	0	135
15	0	1	2	1	2	1	1	0	0	0	0	8
16	0	20	66	86	113	136	136	119	78	30	0	784
17	2	202	334	420	490	559	616	620	502	161	9	3 915
neznámá	0	3	16	17	21	20	28	26	13	8	1	153
celkem	9	1 147	3 026	4 652	5 830	7 677	9 081	8 980	7 261	2 642	147	50 452

Tabulka č. 7 **Počet nově přiznaných případů invalidity podle zdravotní příčiny a podle věku při přiznání v r. 2013** (všeobecné schéma)

diagnózy	věk											celkem
	do 20	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	nad 64	
01	0	6	20	36	52	57	82	59	33	6	1	352
02	1	30	113	177	264	493	703	1 074	1 087	469	13	4 424
03	0	8	40	47	89	125	129	131	159	56	1	785
04	0	4	10	20	16	15	21	14	9	2	0	111
05	1	548	1 624	2 390	2 659	2 815	2 747	2 357	1 511	496	25	17 173
06	0	49	176	233	305	341	412	441	362	142	7	2 468
07	0	12	49	98	135	223	429	581	679	362	28	2 596
08	0	3	22	23	37	61	81	172	200	104	9	712
09	0	21	90	103	104	147	183	197	139	56	2	1 042
10	0	10	24	39	39	36	66	70	53	23	2	362
11	0	10	29	34	21	13	4	0	0	0	0	111
12	0	9	16	20	16	27	28	32	24	9	0	181
13	1	225	631	1 220	1 871	2 595	3 359	3 712	2 884	1 000	45	17 543
14	0	5	16	19	20	30	15	16	13	1	0	135
15	0	1	1	0	2	1	1	0	2	1	1	10
16	0	19	42	75	94	110	114	109	79	35	1	678
17	3	164	307	394	420	544	578	613	465	173	12	3 673
neznámá	0	6	12	25	19	27	23	17	9	5	0	143
celkem	6	1 130	3 222	4 953	6 163	7 660	8 975	9 595	7 708	2 940	147	52 499

Tabulka č. 8 **Nově přiznané případy invalidity v r. 2012 a 2013 podle zdravotní příčiny v celkovém počtu a v %** (všeobecné schéma)

diagnózy	2012		2013	
	celkem	v %	celkem	v %
01	320	0,6	352	0,7
02	4 264	8,4	4 424	8,4
03	748	1,5	785	1,5
04	105	0,2	111	0,2
05	16 100	31,9	17 173	32,7
06	2 194	4,3	2 468	4,7
07	2 666	5,3	2 596	4,9
08	732	1,4	712	1,4
09	945	1,9	1 042	2,0
10	353	0,7	362	0,7
11	154	0,3	111	0,2
12	246	0,5	181	0,3
13	16 630	33,0	17 543	33,4
14	135	0,3	135	0,3
15	8	0,0	10	0,0
16	784	1,6	678	1,3
17	3 915	7,8	3 673	7,0
neznámá	153	0,3	143	0,3
celkem	50 452	100,0	52 499	100,0

Itálie

Invalidní důchody jsou v Itálii upraveny zákonem č. 222 z 12. června 1984 o invaliditě a neschopnosti práce ve znění pozdějších úprav. Schéma invalidních důchodů je v Itálii povinné pro zaměstnance soukromého sektoru. Je financované pojistným a invalidní důchody z něj poskytované závisí na předchozím výdělku, ze kterého bylo odváděno pojistné, a na době pojištění. Pro OSVC existuje speciální schéma invalidního pojištění.

Invalidní pojištění kryje ztrátu schopnosti výdělečné činnosti. Pojištěná osoba, jejíž schopnost výdělečné činnosti trvale poklesne v důsledku nemoci či nemohoucnosti minimálně o dvě třetiny, je považována z pohledu systému invalidních důchodů za invalidní osobu, která má nárok na příspěvek v invaliditě (obdoba částečného invalidního důchodu). Invalidní důchod je vyplácen pojištěné osobě či příjemci příspěvku v invaliditě, kteří trvale zcela ztratili schopnost výdělečné činnosti.

Nárok na příspěvek v invaliditě vzniká v případě snížení pracovní schopnosti o minimálně 66 % a nárok na invalidní důchod při 100% ztrátě výdělečné schopnosti.

Po přiznání invalidního důchodu je zdravotní stav kontrolován třikrát, vždy po uplynutí tří let od přiznání dávky. Pokud neschopnost výdělečné činnosti trvá i po poslední kontrole, stává se invalidní důchod trvalým.

Výplata invalidního důchodu náleží od následujícího měsíce po podání žádosti o jeho výplatu v případě prokázané invalidity, či následující měsíc po prohlášení lékaře o vzniku invalidity zapříčiňující ztrátu výdělečné schopnosti. Příspěvek v invaliditě je vyplácen maximálně do dosažení statutárního důchodového věku.

Podmínkou získání nároku na invalidní důchod je získání minimální doby pojištění 5 let, z čehož minimálně 3 roky musí být z posledních pěti let předcházejících vzniku invalidity. Pokud by invalidita vznikla v důsledku pracovního úrazu, není vyžadována minimální doba pojištění.

Při pobírání příspěvku v invaliditě je umožněn částečný souběh jeho výplaty a výdělečné činnosti. Pobírání invalidního důchodu a příjmu z výdělečné činnosti je vyloučeno.

Následující údaje dokumentují vývoj invalidizace v Itálii v letech 2012 a 2013.

Tabulka č. 1 **Nově přiznané invalidní důchody v roce 2012 a 2013 podle druhu důchodu celkem a v %**

	2012		2013	
	celkem	%	celkem	%
nově přiznané invalidní důchody celkem	154 338	100,0	163 016	100,0
z toho:				
úplné a trvalé snížení výdělečné schopnosti (100 %)	64 072	41,5	64 992	39,9
částečné snížení výdělečné schopnosti (74-99 %)	79 658	51,6	87 553	53,7
dočasné snížení výdělečné schopnosti (více než 33 %)	319	0,2	329	0,2
úplná nevidomost	2 654	1,7	2 574	1,6
částečná nevidomost	7 268	4,7	7 141	4,4
hluchoněmota	367	0,3	427	0,2

Tabulka č. 2 **Počet nově přiznaných případů invalidity v r. 2012 a 2013 celkem a v přepočtu na 100 000 obyvatel**

rok	2012	2013
celkem	154 338	163 016
na 100 000 obyvatel	258,6	268,2

Tabulka č. 3 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 podle věku při přiznání a druhu důchodu**

věk	úplné a trvalé snížení výdělečné schopnosti (100%)	částečné snížení výdělečné schopnosti (74-99 %)	dočasné snížení výdělečné schopnosti (více než 33 %)	úplná nevidomost	částečná nevidomost	hluchoněmota	celkem
0 - 17	0	0	0	0	169	0	169
18 - 39	8 760	13 259	12	143	252	259	22 685
40 - 59	37 509	53 899	281	310	649	80	92 728
60 - 64	17 573	11 806	23	134	354	7	29 897
65 - 79	95	542	2	732	2 256	0	3 627
80 a více	0	2	1	1 330	3 588	0	4 921
neudán	135	60	0	5	0	21	221
celkem	64 072	79 568	319	2 654	7 268	367	154 248

Tabulka č. 4 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2013 podle věku při přiznání a druhu důchodu**

věk	úplné a trvalé snížení výdělečné schopnosti (100%)	částečné snížení výdělečné schopnosti (74-99 %)	dočasné snížení výdělečné schopnosti (více než 33 %)	úplná nevidomost	částečná nevidomost	hluchoněmota	celkem
0 - 17	0	0	0	0	160	0	160
18 - 39	8 799	14 197	5	130	243	304	23 678
40 - 59	38 538	58 857	293	282	651	95	98 716
60 - 64	17 448	13 770	28	116	351	9	31 722
65 - 79	107	658	1	724	2 195	0	3 685
80 a více	0	2	0	1 317	3 541	0	4 860
neudán	100	69	2	5	0	19	195
celkem	64 992	87 553	329	2 574	7 141	427	163 016

Tabulka č. 5 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 podle věku při přiznání a druhu důchodu v %**

věk	úplné a trvalé snížení výdělečné schopnosti (100%)	částečné snížení výdělečné schopnosti (74-99 %)	dočasné snížení výdělečné schopnosti (více než 33 %)	úplná nevidomost	částečná nevidomost	hluchoněmota	celkem
0 - 17	0	0	0,0	0,0	2,3	0,0	0,1
18 - 39	13,7	16,7	3,8	5,4	3,5	70,6	14,7
40 - 59	58,5	67,7	88,1	11,7	8,9	21,8	60,1
60 - 64	27,4	14,8	7,2	5,0	4,9	1,9	19,4
65 - 79	0,2	0,7	0,6	27,6	31,0	0,0	2,4
80 a více	0,0	0	0,3	50,1	49,4	0,0	3,2
neudán	0,2	0,1	0,0	0,2	0,0	5,7	0,1
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabulka č. 6 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2013 podle věku při přiznání a druhu důchodu v %**

věk	úplné a trvalé snížení výdělečné schopnosti (100%)	částečné snížení výdělečné schopnosti (74-99 %)	dočasné snížení výdělečné schopnosti (více než 33 %)	úplná nevidomost	částečná nevidomost	hluchoněmota	celkem
0 - 17	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2	0,0	0,1
18 - 39	13,5	16,2	1,5	5,0	3,4	71,2	14,5
40 - 59	59,3	67,2	89,1	11,0	9,1	22,3	60,6
60 - 64	26,9	15,7	8,5	4,5	5,0	2,1	19,4
65 - 79	0,2	0,8	0,3	28,1	30,7	0,0	2,3
80 a více	0,0	0,0	0,0	51,2	49,6	0,0	3,0
neudán	0,1	0,1	0,6	0,2	0,0	4,4	0,1
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Litva

Oblasti invalidních důchodů a invalidity obecně jsou v Litvě řešeny zákonem o státním důchodovém pojištění z roku 1994, zákonem o sociální integraci zdravotně postižených osob z roku 1991, zákonem o dávkách státní sociální pomoci z roku 1994 a zákonem o nemocenském a sociálním pojištění a pojištění v mateřství z roku 2000.

Státem organizované důchodové pojištění (včetně invalidního) je financováno na průběžné bázi příspěvky od ekonomicky aktivní populace (zaměstnanci a OSVČ), pro které je povinné. Dávka invalidního důchodu sestává ze dvou částí – základní výměry a části důchodu závislé na výši placených příspěvků.

Nárok na invalidní dávky ze státního důchodového pojištění má osoba, jejíž pracovní schopnost v důsledku invalidity poklesla minimálně o 45 %. Tato osoba obdrží buď invalidní důchod, či dávku státní sociální pomoci.

Od 1. dubna 2004 se v Litvě rozlišují 3 úrovně invalidity pro osoby mladší 18 let (s výjimkou těch, které jsou či byly účastny státního sociálního pojištění). Invalidita pro osoby mladší 18 let je definována jako těžká, závažná a lehká.

Od 1. června 2005 došlo v Litvě v systému státního důchodového pojištění k rozdělení invalidity na 3 stupně, v závislosti na míře snížení schopnosti výdělečné činnosti. Tato schopnost se stanovuje z hlediska medicínského, funkčního, profesního a dalších kritérií s cílem ohodnotit konkrétní schopnost výkonu výdělečné činnosti invalidní osoby a stanovit její zaměstnatelnost. Ztráta schopnosti výdělečné činnosti je vyjádřena procentuálně. Rozlišuje se mezi:

- úplnou ztrátou schopnosti výdělečné činnosti v rozsahu 75-100 % ztráty schopnosti výdělečné činnosti,
- částečnou ztrátou schopnosti výdělečné činnosti v rozsahu 60-70 % ztráty schopnosti výdělečné činnosti,
- částečnou ztrátou schopnosti výdělečné činnosti v rozsahu 45-55 % ztráty schopnosti výdělečné činnosti.

Možnost přehodnocení (stupně) invalidity je možná:

- po skončení platnosti původního rozhodnutí o invaliditě,
- při změně zdravotního stavu,
- při napadení rozhodnutí o invaliditě,
- po rozhodnutí námitkové komise,
- v případě pochybností o platnosti rozhodnutí.

Invalidní dávka je přiznávána na období platnosti rozhodnutí o invaliditě. Nárok na dávku je podmíněn účastí na státním důchodovém pojištění.

V Litvě je umožněn souběh invalidního důchodu s pozůstalostními penzemi, či státní penzí a dávkami pro rodiny. Nedochozí ke krácení výše dávky.

Souběh invalidního důchodu a výdělečné činnosti není nijak omezen.

Následující údaje dokumentují invalidizaci v Litvě v letech 2012 a 2013.

Tabulka č. 1 Nově přiznané invalidní důchody v roce 2012 a 2013 podle druhu důchodu celkem a v %

	2012		2013	
celkem	12 775	100,0	12 493	100,0
z toho:				
částečná ztráta schopnosti výdělečné činnosti o 45-55 %	7 326	57,4	7 011	56,1
částečná ztráta schopnosti výdělečné činnosti o 60-70 %	4 780	37,4	4 747	38,0
úplná ztráta schopnosti výdělečné činnosti o 75-100 %	669	5,2	735	5,9

Tabulka č. 2 Počet nově přiznaných případů invalidity v r. 2012 a 2013 celkem a v přepočtu na 100 000 obyvatel

	2012	2013
celkem	12 775	12 493
na 100 000 obyvatel	429,9	424,4

Tabulka č. 3 Počet nově přiznaných důchodů v r. 2012 podle věku při přiznání a druhu důchodu celkem

věk	částečná ztráta schopnosti výdělečné činnosti o 45-55 %	částečná ztráta schopnosti výdělečné činnosti o 60-70 %	úplná ztráta schopnosti výdělečné činnosti o 75-100 %	celkem
20-24	17	10	2	29
25-29	171	125	14	310
30-34	267	151	26	444
35-39	373	225	30	628
40-44	680	343	50	1 073
45-49	962	560	72	1 594
50-54	1 545	958	105	2 608
55-59	2 022	1 295	178	3 495
60-64	1 237	1 045	170	2 452
65 a více	52	68	22	142
celkem	7 326	4 780	669	12 775

Tabulka č. 4 **Počet nově přiznaných důchodů v r. 2012 podle věku při přiznání a druhu důchodu v %**

věk	částečná ztráta schopnosti výdělečné činnosti o 45-55 %	částečná ztráta schopnosti výdělečné činnosti o 60-70 %	úplná ztráta schopnosti výdělečné činnosti o 75-100 %	celkem
20-24	0,2	0,2	0,3	0,2
25-29	2,3	2,6	2,1	2,4
30-34	3,6	3,2	3,9	3,5
35-39	5,1	4,7	4,5	4,9
40-44	9,3	7,2	7,5	8,4
45-49	13,1	11,7	10,7	12,5
50-54	21,1	20,0	15,7	20,4
55-59	27,7	27,19	26,6	27,4
60-64	16,9	21,9	25,4	19,2
65 a více	0,7	1,4	3,3	1,1
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabulka č. 5 **Počet nově přiznaných důchodů v r. 2013 podle věku při přiznání a druhu důchodu celkem**

věk	částečná ztráta schopnosti výdělečné činnosti o 45-55 %	částečná ztráta schopnosti výdělečné činnosti o 60-70 %	úplná ztráta schopnosti výdělečné činnosti o 75-100 %	celkem
19	1	0	0	1
20-24	50	45	2	97
25-29	198	154	19	371
30-34	265	163	23	451
35-39	398	244	33	675
40-44	708	339	49	1 096
45-49	1 002	571	93	1 666
50-54	1 566	981	136	2 683
55-59	1 878	1 348	198	3 424
60-64	944	900	182	2 026
65 a více	1	2	0	3
celkem	7 011	4 747	735	12 493

Tabulka č. 6 **Počet nově přiznaných důchodů v r. 2013 podle věku při přiznání a druhu důchodu v %**

věk	částečná ztráta schopnosti výdělečné činnosti o 45-55 %	částečná ztráta schopnosti výdělečné činnosti o 60-70 %	úplná ztráta schopnosti výdělečné činnosti o 75-100 %	celkem
19	0,0	0,0	0	0,0
20-24	0,7	1,0	0,3	0,8
25-29	2,8	3,2	2,6	3,0
30-34	3,8	3,4	3,1	3,6
35-39	5,7	5,1	4,5	5,4
40-44	10,1	7,1	6,7	8,8
45-49	14,3	12,0	12,6	13,3
50-54	22,3	20,7	18,5	21,5
55-59	26,8	28,4	26,9	27,4
60-64	13,5	19,0	24,8	16,2
65 a více	0,0	0,1	0,0	0,0
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0

Německo

Invalidní důchody upravuje v Německu Sociální zákoník, konkrétně kniha VI z roku 1989 (Sozialgesetzbuch). Povinné schéma sociálního pojištění je v Německu financované z příspěvků a daní a kryje zaměstnance a určité skupiny OSVČ. Invalidní důchod je podmíněn účastí v systému po určitou minimální dobu a jeho výše závisí na době pojištění a výši příjmů, ze kterých je placené pojistné.

Schéma je povinné pro zaměstnance, určité skupiny OSVČ a osoby se zdravotním postižením, které mají sníženou schopnost výdělečné činnosti. Existuje možnost dobrovolné účasti v systému invalidního pojištění pro osoby starší 16 let s trvalým pobytem v Německu a pro všechny občany Německa pobývající v cizině. Výjimku z povinné účasti na pojištění mají zaměstnanci s nepatrným příjmem (nižším než 450 € měsíčně).

Invalidní důchody (Erwerbsminderungsrenten) kryjí následující rizika:

- Plný invalidní důchod (Rente wegen voller Erwerbsminderung): náleží osobám, které v důsledku nemoci či nemohoucnosti nejsou dlouhodobě schopny práce minimálně 3 hodiny denně na normálním (nepodporovaném) trhu práce.
- Částečný invalidní důchod (Rente wegen teilweiser Erwerbsminderung): náleží osobám, které v důsledku nemoci či nemohoucnosti nejsou dlouhodobě schopny práce minimálně 6 hodin na pracovním trhu za standardních podmínek (bez zvýhodnění).
- Zdravotně postižené osoby, které jsou schopné výdělečné činnosti v minimálním rozsahu 3 hodin denně, ale ne více než 6 hodin denně, jsou oprávněny pobírat plný invalidní důchod v případě, že pro ně neexistuje vhodná pracovní příležitost.
- Osoby narozené před 2. lednem 1961 jsou stále oprávněny k částečnému invalidnímu důchodu v případě nemožnosti výdělečné činnosti v jejich dosavadním povolání/ zaměstnání či obdobném vhodném zaměstnání v rozsahu alespoň 6 hodin týdně.

V Německu se rozlišuje rozsah snížení schopnosti výdělečné činnosti. Minimálním snížením schopnosti výdělečné činnosti se rozumí částečná invalidita - stav, kdy osobě zůstane schopnost výdělečné činnosti v rozsahu 3-6 hodin denně. Za plnou invaliditu je pak považován stav, kdy osobě zůstane schopnost výdělečné činnosti nižší než 3 hodiny denně.

Období, které je kryto invalidními důchody, začíná od konce měsíce, ve kterém jsou splněny podmínky pro výplatu důchodové dávky. Dočasný invalidní důchod je vyplácen od 7. kalendářního měsíce následujícího po vzniku invalidity (neschopnosti výdělečné činnosti). V momentě, kdy zdravotně postižená osoba dosáhne hranice důchodového věku, je invalidní důchod převeden na důchod starobní.

V zásadě jsou plný či částečný invalidní důchod přiznávány pouze dočasně na dobu maximálně tří let. Opakované přiznání obou typů invalidního důchodu je možné. K ukončení výplaty invalidního důchodu dojde v měsíci, ve kterém pojištěný přestane splňovat podmínky nároku na invalidní důchod.

Podmínky získání nároku na starobní důchod jsou stejné pro zaměstnance i OSVČ. Jde o získání 60 měsíců pojištění (včetně náhradních dob pojištění) a obecně minimálně 36 měsíců doby pojištění v posledních 5 letech předcházejících vzniku pracovní neschopnosti. V určitých případech pak existuje možnost prodloužení 5letého období. Podmínka potřebné doby pojištění se považuje za splněnou (nezjišťuje se) v případě, že pracovní neschopnost vznikla za určitých okolností - např. pracovní úraz či vznik pracovní

neschopnosti v krátké době po ukončení studia apod. Zdravotně postižené osoby, jejichž invalidita vznikla již před započítáním výdělečné činnosti, potřebují pro přiznání invalidního důchodu získat alespoň 240 měsíců pojištění (včetně náhradních dob pojištění).

V Německu neexistují doplňkové dávky k invalidnímu důchodu (pro manžela/manželku, děti či další příbuzné), není ustanoven minimální ani maximální důchod a ze systému invalidního pojištění se nevyplácí žádné jiné dávky.

Souběh dávek s invalidním důchodem je umožněn. Pokud dojde zároveň s výplatou invalidního důchodu i k výplatě dávky ze systému povinného úrazového pojištění, nesmí být součet těchto dvou dávek vyšší než předchozí čistý příjem pojištěnce. Pokud by měl takový případ nastat, dojde k pozastavení výplaty invalidního důchodu. Určité sociální dávky jsou také definovány jako dodatečný příjem a mohou vést ke snížení invalidního důchodu či k pozastavení jeho výplaty.

Souběh invalidního důchodu s výdělečnými příjmy je umožněn, avšak invalidní důchod je krácen, pokud příjmy z výdělečné činnosti překročí stanovený strop. V určitých případech může mít vykonávání jakékoliv výdělečné činnosti bez ohledu na výši výdělku vliv na vznik/zánik nároku na invalidní důchod.

Na podporu začlenění do běžného života a k udržení či obnovení schopnosti výdělečné činnosti jsou zdravotně postiženým osobám přiznávány dávky zdravotní rehabilitace a dávky podporující návrat na trh práce. Nositel pojištění musí rozhodnout, zda nelze ztrátě výdělečné schopnosti a následné výplatě invalidního důchodu předejít vhodnými rehabilitačními opatřeními.

Kromě invalidních důchodů existuje v Německu starobní důchod pro těžce zdravotně postižené osoby, tedy osoby se stupněm postižení minimálně 50. Podmínkou pro vznik nároku je, aby tyto osoby dosáhly věkové hranice stanovené pro tento druh důchodu, splnily minimální dobu pojištění (čekací dobu) 35 let a v době přiznání důchodu byly uznané za osoby těžce zdravotně postižené. Věková hranice pro vznik nároku na tento důchod činila pro osoby narozené do roku 1951 63 let. Pro osoby narozené od roku 1952 se tato hranice postupně zvyšuje až na 65 let, hranice 65 let se bude vztahovat na osoby narozené od roku 1964. Nárok na starobní důchod pro těžce zdravotně postižené osoby lze uplatnit i předčasně, a to maximálně o 3 roky dříve, dochází však ke krácení důchodu. Věková hranice pro tyto případy se rovněž postupně zvyšuje z 60 na 62 let.

Následující údaje dokumentují invalidizaci v Německu v letech 2012 a 2013

Tabulka č. 1 **Počet vyplácených invalidních důchodů v r. 2012 a 2013**

invalidní důchody	2012	2013
důchody podle VI. knihy sociálního zákoníku*	1 677 538	1 719 346
důchody podle článku 2 zákona o převodech důchodů**	8 785	8 359
celkem	1 686 323	1 727 705

* VI. kniha sociálního zákoníku upravuje zákonné důchodové pojištění.

** Jedná se o důchody přiznané za specifických podmínek na základě článku 2 zákona o převodech důchodů podle předpisů bývalé NDR osobám, které k 18. květnu 1990 měly bydliště nebo obvyklý pobyt na území NDR.

Tabulka č. 2 **Počet vyplácených invalidních důchodů v r. 2012 a 2013 podle VI. knihy sociálního zákoníku* celkem a podle druhu důchodů**

invalidní důchody	2012	2013
celkem	1 677 538	1 719 346
z toho:		
částečné invalidní důchody	104 847	105 675
plné invalidní důchody	1 555 083	1 597 804
horníkům z důvodu snížené schopnosti výkonu hornického povolání	8 882	7 215
horníkům z důvodu dosažení věku 50 let	8 726	8 652

Tabulka č. 3 **Počet zaniklých invalidních důchodů v r. 2012 a 2013**

invalidní důchody	2012	2013
důchody podle VI. knihy sociálního zákoníku*	74 757	74 736
důchody podle článku 2 zákona o převodech důchodů**	71	76
celkem	74 828	74 812

* VI. kniha sociálního zákoníku upravuje zákonné důchodové pojištění.

** Jedná se o důchody přiznané za specifických podmínek na základě článku 2 zákona o převodech důchodů podle předpisů bývalé NDR osobám, které k 18. květnu 1990 měly bydliště nebo obvyklý pobyt na území NDR.

Následující tabulky vycházejí pouze z dat o důchodech poskytovaných podle VI. knihy sociálního zákoníku, která upravuje zákonné důchodové pojištění. Neobsahují tedy údaje o důchodech poskytovaných podle článku 2 zákona o převodech důchodů.

Tabulka č. 4 **Zaniklé invalidní důchody v r. 2012 a 2013 celkem a podle druhu důchodu**

invalidní důchody	2012	2013
celkem	74 757	74 736
z toho:		
částečné invalidní důchody	2 673	2 546
plné invalidní důchody	71 912	72 023
horníkům z důvodu snížené schopnosti výkonu hornického povolání	151	134
horníkům z důvodu dosažení věku 50 let	21	33

Tabulka č. 5 **Zaniklé invalidní důchody v r. 2012 a 2013 podle příčiny zániku**

invalidní důchody	2012	2013
celkem*	74 751	74 733
příčina zániku:		
úmrť	43 616	45 356
zánik snížení výdělečné schopnosti	529	482
uplynutí dočasného důchodu	21 635	22 256
jiný důvod zániku	8 971	6 639

* V tabulce nejsou zahrnuty statisticky nevyhodnotitelné případy.

Tabulka č. 6 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 a 2013 celkem a podle druhu důchodu v celkovém počtu a v %**

invalidní důchody	2012		2013	
	celkem	v %	celkem	v %
celkem	178 683	100,0	176 682	100,0
z toho:				
částečné invalidní důchody	23 203	13,0	22 288	12,6
plné invalidní důchody	153 151	85,7	152 196	86,1
horníkům z důvodu snížené schopnosti výkonu hornického povolání	707	0,4	651	0,4
horníkům z důvodu dosažení věku 50 let	1 622	0,9	1 547	0,9

Tabulka č. 7 **Nově přiznané případy invalidity* v r. 2012 a 2013 celkem a v přepočtu na 100 000 obyvatel**

	2012	2013
celkem	177 061	175 135
na 100 000 obyvatel	219,9	216,8

* bez důchodů pro horníky z důvodu dosažení věku 50 let

Tabulka č. 8 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 podle věku při přiznání a druhu důchodu**

věk	invalidní důchody				celkem
	horníkům		částečné invalidní důchody	plné invalidní důchody	
	z důvodu snížené schopnosti výkonu hornického povolání	z důvodu dosažení věku 50 let			
do 20			1	134	135
21 - 24			27	1 167	1 194
25 - 29	6		155	3 199	3 360
30 - 34	2		316	4 993	5 311
35 - 39	4		561	9 040	9 605
40 - 44	28		1 135	16 562	17 725
45 - 49	51		2 251	24 779	27 081
50 - 54	216	1 618	5 887	34 345	42 066
55 - 59	267	4	9 337	42 434	52 042
60 - 63	128		3 446	15 624	19 198
64*	5		87	874	966
celkem	707	1 622	23 203	153 151	178 683

* včetně důchodů s nevidovaným věkem

Tabulka č. 9 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2013 podle věku při přiznání a druhu důchodu**

věk	invalidní důchody				celkem
	horníkům		částečné invalidní důchody	plné invalidní důchody	
	z důvodu snížené schopnosti výkonu hornického povolání	z důvodu dosažení věku 50 let			
do 20				118	118
21 - 24			26	950	976
25 - 29	1		137	3 032	3 170
30 - 34	1		289	5 062	5 352
35 - 39	6		532	8 726	9 264
40 - 44	23		1 040	15 318	16 381
45 - 49	52		2 107	23 951	26 110
50 - 54	199	1 544	5 196	34 314	41 253
55 - 59	239	3	8 771	41 727	50 740
60 - 63	130		4 188	18 976	23 294
64*			2	22	24
celkem	651	1 547	22 288	152 196	176 682

* včetně důchodů s nevidovaným věkem

Tabulka č. 10 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 a 2013 podle věku při přiznání v %**

věk	2012		2013		
	celkem	v %	věk	celkem	v %
do 20	135	0,1	do 20	118	0,1
21 - 24	1 194	0,7	21 - 24	976	0,6
25 - 29	3 360	1,9	25 - 29	3 170	1,8
30 - 34	5 311	3,0	30 - 34	5 352	3,0
35 - 39	9 605	5,4	35 - 39	9 264	5,2
40 - 44	17 725	9,9	40 - 44	16 381	9,3
45 - 49	27 081	15,2	45 - 49	26 110	14,8
50 - 54	42 066	23,5	50 - 54	41 253	23,3
55 - 59	52 042	29,1	55 - 59	50 740	28,7
60 - 63	19 198	10,7	60 - 64	23 294	13,2
64*	966	0,5	65*	24	0,0
celkem	178 683	100,0	celkem	176 682	100,0

* včetně důchodů s nevidovaným věkem

Tabulka č. 11 **Počet nově přiznaných invalidních důchodů v r. 2012 podle vybraných diagnóz celkově a podle věku při přiznání**

diagnózy	věk při přiznání důchodu								celkem*
	do 30	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60 a více	
nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	159	213	449	1 199	2 518	5 562	9 395	4 701	24 196
nemoci oběhové soustavy	108	174	337	819	1 845	3 886	6 419	3 465	17 053
nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	169	178	274	540	1 088	1 579	2 054	837	6 719
nemoci dýchací soustavy	13	27	66	156	530	1 229	2 229	1 000	5 250
novotvary	287	365	690	1 565	3 299	5 678	7 496	2 960	22 340
nemoci močové a pohlavní soustavy	53	71	101	167	247	339	372	148	1 498
duševní poruchy a poruchy chování	3 086	3 336	5 243	9 173	13 362	17 055	18 369	4 836	74 460
nemoci nervové soustavy	451	554	825	1 422	1 836	2 069	2 270	838	10 265
nemoci kůže a podkožního vaziva	16	16	43	58	107	170	189	69	668
ostatní	347	377	1 577	2 626	2 249	2 881	3 245	1 310	14 612
celkem	4 689	5 311	9 605	17 725	27 081	40 448	52 038	20 164	177 061

* bez důchodů pro horníky z důvodu dosažení věku 50 let

Tabulka č. 12 **Počet nově přiznaných invalidních důchodů v r. 2013 podle vybraných diagnóz celkově a podle věku při přiznání**

diagnózy	věk při přiznání důchodu								celkem*
	do 30	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60 a více	
nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	137	198	438	1 086	2 295	5 168	8 920	5 561	23 803
nemoci oběhové soustavy	125	174	295	766	1 804	3 668	6 016	3 710	16 558
nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	137	162	264	473	926	1 448	2 027	911	6 348
nemoci dýchací soustavy	24	28	51	165	495	1 261	2 152	1 176	5 352
novotvary	263	348	651	1 404	3 026	5 565	7 132	3 237	21 626
nemoci močové a pohlavní soustavy	50	72	91	173	251	377	359	166	1 539
duševní poruchy a poruchy chování	2 723	3 441	5 045	8 547	13 283	17 205	18 467	6 034	74 745
nemoci nervové soustavy	447	535	774	1 281	1 797	2 157	2 277	956	10 224
nemoci kůže a podkožního vaziva	15	19	33	56	99	134	194	87	637
ostatní	343	375	1 622	2 430	2 134	2 726	3 193	1 480	14 303
celkem	4 264	5 352	9 264	16 381	26 110	39 709	50 737	23 318	175 135

* bez důchodů pro horníky z důvodu dosažení věku 50 let

Tabulka č. 13 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 a 2013 podle vybraných diagnóz v celkovém počtu a v %**

diagnózy	2012		2013	
	celkem*	v %	celkem*	v %
nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	24 196	13,7	23 803	13,6
nemoci oběhové soustavy	17 053	9,6	16 558	9,4
nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	6 719	3,8	6 348	3,6
nemoci dýchací soustavy	5 250	3,0	5 352	3,1
novotvary	22 340	12,6	21 626	12,3
nemoci močové a pohlavní soustavy	1 498	0,8	1 539	0,9
duševní poruchy a poruchy chování	74 460	42,1	74 745	42,7
nemoci nervové soustavy	10 265	5,8	10 224	5,8
nemoci kůže a podkožního vaziva	668	0,4	637	0,4
ostatní	14 612	8,2	14 303	8,2
celkem	177 061	100,0	175 135	100,0

* bez důchodů pro horníky z důvodu dosažení věku 50 let

Nizozemsko

Invalidní důchody jsou v Nizozemsku upraveny k zákonem o schopnosti výdělečné činnosti (WIA - nové schéma invalidních důchodů, které vstoupilo v platnost 1. ledna 2006).

Nové schéma WIA stanovuje hranici poklesu výdělečné činnosti na minimálně 35 %, čekací doba 104 týdnů zůstala zachována. Cílem částečných invalidních důchodů vyplácených ze schématu WIA není primárně náhrada příjmu, ale umožnění rehabilitace a následného návratu na pracovní trh. Tyto důchody jsou v rámci schématu WIA vypláceny z jeho části WGA. Pro případ trvalé a úplné ztráty pracovní schopnosti je v Nizozemsku v rámci systému WIA zavedeno schéma zajištění příjmu pro osoby s úplnou ztrátou pracovní schopnosti, tj. 100 % (IVA), ze kterého jsou poskytovány plné invalidní důchody.

Pojištěná osoba je považována za plně či částečně invalidní a práceneschopnou, pokud není schopna vykonávat výdělečnou činnost ve stejném rozsahu a za stejnou mzdu jako osoba zdravá na stejné pozici, v jaké dosud dotčená osoba pracovala.

Pro přiznání dávky ze systému WIA pokles schopnosti výdělečné činnosti v rozsahu 35 %, pro další stupeň invalidity pak pokles 50% a pokles 80% při plné invaliditě.

Nárok na dávku ze systému WIA vzniká až po nepřetržitém trvání invalidity - poklesu schopnosti výdělečné činnosti - v rozsahu 104 týdnů, po které náleží pojištěné osobě dávky z nemocenského pojištění.

Nové schéma WIA sestává ze dvou částí - schématu WGA, podporujícího návrat na pracovní trh a určeného pro částečné invalidní důchody, a schématu IVA, zajišťujícího příjem v případě plné invalidity. Pro částečné invalidní důchody je vyžadována minimální doba účasti v rozsahu 3-38 měsíců, v případě plných invalidních důchodů je podmínkou výplaty nemožnost změny zdravotního stavu.

Ve schématu WIA závisí výše u částečných invalidních důchodů na výši předchozího příjmu a na výši současného příjmu invalidní osoby a míře ztráty pracovní schopnosti. V případě plného důchodu pak na výši předchozího příjmu před vznikem úplné invalidity, či na výši příjmu invalidní osoby, pokud byl plný invalidní důchod přiznán v návaznosti na předchozí výplatu částečného invalidního důchodu.

Souběh invalidních dávek ze systému WIA s příjmem z výdělečné činnosti je umožněn. V případě, že si invalidní osoba najde práci, posuzuje se její výdělek ve srovnání s výdělkem zdravé osoby na stejné pozici. Pokud je výdělek invalidní osoby dostatečně vysoký, může dojít k přehodnocení výše přiznané dávky.

Vzhledem k tomu, že nejsou dostupné statistické údaje za rok 2013, je vývoj invalidizace v Nizozemsku v následující části dokumentován na základě údajů za léta 2011 a 2012.

Tabulka č. 1 **Počet vyplácených a ukončených invalidních dávek v r. 2011 a 2012**

	2011	2012
vyplácené invalidní dávky	138 352	240 607
ukončené invalidní dávky	9 721	10 710

Tabulka č. 2 **Počet nově přiznaných invalidních dávek v r. 2011 a 2012 podle druhu celkem a v %**

	2011		2012	
	dávky	%	dávky	%
nově přiznané invalidní dávky celkem	37 916	100,0	33 935	100,0
z toho:				
dočasná a částečná pracovní neschopnost (WGA)	30 131	79,5	27 232	80,3
trvalá a úplná pracovní neschopnost (IVA)	7 785	20,5	6 703	19,7

Tabulka č. 3 **Počet nově přiznaných případů invalidity v r. 2012 a 2013 celkem a v přepočtu na 100 000 obyvatel**

rok	2012	2013
celkem	33 935	údaje nejsou k dispozici
na 100 000 obyvatel	202,2	

Tabulka č. 4 **Nově přiznané dávky WGA podle věku při přiznání celkem a v %**

věk	2011		2012	
	dávky	%	dávky	%
15-25	793	2,6	605	2,2
26-35	5 389	17,9	4 791	17,6
36-45	7 545	25,0	6 665	24,5
46-55	9 723	32,3	8 550	31,4
56-65	6 681	22,2	6 621	24,3
celkem	30 131	100,0	27 232	100,0

Tabulka č. 5 **Nově přiznané dávky IVA podle věku při přiznání celkem a v %**

věk	2011		2012	
	dávky	%	dávky	%
15-25	41	0,5	45	0,7
26-35	367	4,7	302	4,5
36-45	879	11,3	706	10,5
46-55	2 400	30,8	2 093	31,2
56-65	4 098	52,7	3 557	53,1
celkem	7 785	100,0	6 703	100,0

Tabulka č. 6 **Nově přiznané dávky v r. 2011 a 2012 podle věku při přiznání a druhu celkem**

věk	WGA		IVA		celkem	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
15-25	793	605	41	45	834	650
25-35	5 389	4 791	367	302	5 756	5 093
35-45	7 545	6 665	879	706	8 424	7 371
45-55	9 723	8 550	2 400	2 093	12 123	10 643
55-65	6 681	6 621	4 098	3 557	10 779	10 178
celkem	30 131	27 232	7 785	6 703	37 916	33 935

Tabulka č. 7 **Nově přiznané dávky WGA v r. 2011 a 2012 podle skupin diagnóz celkem a v %**

diagnóza	2011		2012	
	dávky	%	dávky	%
nemoci pohybového aparátu	6 717	22,3	6 170	22,7
nemoci oběhové soustavy	1 647	5,5	1 520	5,6
psychické poruchy a poruchy chování	11 102	36,8	10 524	38,6
ostatní (včetně neznámých)	10 665	35,4	9 018	33,1
celkem	30 131	100,0	27 232	100,0

Tabulka č. 8 **Nově přiznané dávky IVA v r. 2011 a 2012 podle skupin diagnóz celkem a v %**

diagnóza	2011		2012	
	dávky	%	dávky	%
nemoci pohybového aparátu	1 379	17,7	1 132	16,9
nemoci oběhové soustavy	1 222	15,7	1 005	15,0
psychické poruchy a poruchy chování	853	11,0	776	11,6
ostatní (včetně neznámých)	4 331	55,6	3 790	56,5
celkem	7 785	100,0	6 703	100,0

Tabulka č. 9 **Nově přiznané dávky WGA a IVA v r. 2011 a 2012 podle skupin diagnóz celkem a v %**

diagnóza	2011		2012	
	dávky	%	dávky	%
nemoci pohybového aparátu	8 096	21,4	7 302	21,5
nemoci oběhové soustavy	2 869	7,6	2 525	7,4
psychické poruchy a poruchy chování	11 955	31,5	11 300	33,3
ostatní (včetně neznámých)	14 996	39,6	12 808	37,7
celkem	37 916	100,0	33 935	100,0

Tabulka č. 10 **Nově přiznané dávky WGA a IVA v r. 2011 a 2012 podle věku při přiznání celkem a v %**

věk	2011		2012	
	dávky	%	dávky	%
15-25	834	2,2	650	1,9
25-35	5 756	15,2	5 093	15,0
35-45	8 424	22,2	7 371	21,7
45-55	12 123	32,0	10 643	31,4
55-65	10 779	28,4	10 178	30,0
celkem	37 916	100,0	33 935	100,0

Polsko

Invalidní důchody jsou v Polsku poskytovány na základě zákona o sociálním pojištění z roku 1998 a zákona o fondu sociálního pojištění z roku 1998.

Systém invalidních důchodů v Polsku je povinné schéma sociálního pojištění, financované pojistným placeným ekonomicky aktivní populací (zaměstnanci, OSVČ, zemědělci, osoby pobírající dávky v nezaměstnanosti a osoby na rodičovské dovolené). Invalidní důchody ze schématu vyplácené závisí na příjmu, ze kterého bylo pojistné placeno, a na době účasti na pojištění.

Pro ozbrojené složky, státní zástupce a soudce existuje speciální schéma.

V Polsku se rozlišuje mezi úplnou ztrátou výdělečné schopnosti, kdy invalidní osoba není schopna vykonávat žádný druh výdělečné činnosti, a částečnou ztrátou schopnosti výdělečné činnosti, kdy je invalidní osoba schopna vykonávat jinou, méně náročnou než dosavadní práci.

Invalidní osoba je povinna se na žádost nositele pojištění podrobit zdravotní prohlídce, která zreviduje její schopnost výdělečné činnosti. Pro tyto kontroly však není určen žádný pravidelný termín, jsou prováděny nepravidelně podle úvahy nositele pojištění.

Invalidní důchod je poskytován po celé období trvání neschopnosti výdělečné činnosti, nedochází k jeho překlopení ve starobní důchod, při dosažení statutárního věku odchodu do důchodu.

Minimální doba pojištění je v Polsku vyžadována v závislosti na věku pojištěnce v rozmezí 1 až 5 let.

Výše invalidního důchodu závisí na předchozím dosahovaném výdělku, době pojištění a rozsahu ztráty schopnosti výdělečné činnosti.

Souběh pracovního příjmu a invalidního důchodu je umožněn, s určitým omezením výše pracovního příjmu. Příjem nepřevyšující 70 % průměrné mzdy v národním hospodářství nemá vliv na výši invalidního důchodu. Při příjmu v rozsahu 70-130 % průměrné mzdy dochází ke krácení invalidního důchodu a při pracovním příjmu vyšším než 130 % průměrné mzdy pozbývá invalidní osoba nárok na invalidní důchod.

Následující údaje dokumentují vývoj invalidizace v Polsku v letech 2012 a 2013.

Tabulka č. 1 **Celkový počet vyplácených invalidních důchodů v r. 2012 a 2013**

vyplácené invalidní důchody	2012	2013
celkem	1 099 120	1 056 474

Tabulka č. 2 **Počet nově přiznaných invalidních důchodů v r. 2012 a 2013 podle stupně důchodu celkem a v %**

	2012		2013	
	celkem	%	celkem	%
nově přiznané invalidní důchody celkem	49 077	100,0	50 426	100,00
z toho:				
úplná pracovní neschopnost a neschopnost samostatné existence	7 254	14,8	7 544	15,0
úplná pracovní neschopnost	17 306	35,2	17 105	33,9
částečná pracovní neschopnost	24 517	50,0	25 777	51,1

Tabulka č. 3 **Počet nově přiznaných případů invalidity v r. 2012 a 2013 celkem a v přepočtu na 100 000 obyvatel**

rok	2012	2013
celkem	49 077	50 426
na 100 000 obyvatel	128,9	132,6

Tabulka č. 4 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2013 podle věku při přiznání a druhu důchodu celkem a v %**

věk	úplný		částečný		celkem	
	celkem	%	celkem	%	celkem	%
do 19	89	0,4	13	0,0	102	0,2
20-24	374	1,5	223	0,9	597	1,2
25-29	854	3,5	634	2,5	1 488	2,9
30-34	1 165	4,7	1 116	4,3	2 281	4,5
35-39	1 465	5,9	1 567	6,1	3 032	6,0
40-44	1 666	6,8	1 929	7,5	3 595	7,1
45-49	2 391	9,7	2 990	11,6	5 381	10,7
50-54	4 321	17,5	5 286	20,5	9 607	19,1
55-59	6 631	27,0	8 112	31,5	14 743	29,2
60-64	3 486	14,1	3 725	14,4	7 211	14,3
65 a více	1 704	6,9	142	0,5	1 846	3,7
neudaný věk	503	2,0	40	0,2	543	1,1
celkem	24 649	100,0	25 777	100,0	50 426	100,0

Pozn.: Data za rok 2012 nejsou k dispozici

V úplných inv. důchodech jsou zahrnuty i důchody při úplné pracovní neschopnosti s neschopností samostatné existence

Tabulka č. 5 **Nově přiznané invalidní důchody v roce 2013 podle věku a diagnóz v %**

diagnóza/věk	0-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65 a více	neiden.	celkem
novotvary	9,8	8,1	10,8	13,6	14,3	18,2	20,1	23,7	25,0	22,5	24,8	46,0	21,8
nemoci oběhové soustavy	1,0	3,5	3,5	4,9	8,1	10,4	17,0	20,2	25,4	32,4	22,6	11,3	20,3
nemoci duševní a poruchy chování	35,3	29,6	29,6	26,8	23,6	19,2	15,2	11,5	8,1	6,2	8,5	10,3	12,8
nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	2,0	4,5	6,3	10,0	11,3	13,0	12,8	13,5	13,4	11,7	11,5	1,1	12,2
nemoci nervové soustavy	16,6	12,2	11,2	11,3	11,5	11,0	8,4	7,6	6,4	5,4	5,5	2,4	7,7
ostatní	35,3	42,1	38,6	33,4	31,2	28,2	26,5	23,5	21,7	21,8	27,1	28,9	25,2
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Slovensko

Otázky invalidního pojištění jsou na Slovensku upraveny zákonem o Sociálním pojištění č. 461/2003, zákonem o službách zaměstnanosti č. 5/2004, zákonem o sociálních službách č. 448/2008 a zákonem o peněžních dávkách (příspěvcích) na kompenzaci těžkého zdravotního postižení č. 447/2008.

Schéma invalidního pojištění je na Slovensku povinné pro zaměstnance a určité skupiny OSVČ. Ze schématu jsou vypláceny invalidní důchody, jejichž výše závisí na předchozích výdělcích a z nich placeného pojistného a době pojištění. Pro ozbrojené složky a celníky existuje zvláštní schéma.

Povinná účast je pro:

- zaměstnance, kteří jsou povinni se účastnit nemocenského pojištění,
- OSVČ, které jsou povinny účastnit se nemocenského pojištění,
- osoby pečující o dítě do šesti let věku či do věku 18 let, pokud je dítě zdravotně postižené,
- osoby, které pobírají příspěvek na péči,
- osoby, které vykonávají osobní asistenci v rozsahu nejméně 140 hodin měsíčně.

Dobrovolně pojištěny mohou být osoby do 16 let věku s dočasným či trvalým pobytem na Slovensku, např. osoby zaměstnané v zahraničí, nezaměstnaní, OSVČ s příjmem nižším než 50 % průměrné mzdy v národním hospodářství tj. v roce 2014 4 830 € ročně.

Účast na invalidním pojištění není povinná pro OSVČ s příjmem nižším než 50 % průměrné mzdy v národním hospodářství, tj. v roce 2014 4 830 € ročně. Dále nejsou invalidního pojištění účastní příjemci starobního a plného invalidního důchodu.

Schéma invalidního pojištění kryje riziko poklesu/ztráty výdělečné činnosti v důsledku dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu minimálně o 40 % ve srovnání se zdravou osobou.

Plný invalidní důchod je pak přiznáván, pokud ztráta výdělečné činnosti v důsledku dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla o 70 % či více procent ve srovnání se zdravým jedincem.

Na Slovensku se rozlišuje mezi plným a částečným důchodem. Pro přiznání částečného invalidního důchodu je stanovena podmínka poklesu schopnosti výdělečné činnosti alespoň o 41 %.

Pravidelné přezkoumání zdravotního stavu a schopnosti výdělečné činnosti je prováděno lékařem v předepsaných termínech. V případě dočasné ztráty výdělečné schopnosti jednou za 4 týdny, v případě trvalé invalidity pak pouze v případě, že existuje možnost změny výdělečné schopnosti.

Invalidní důchod je poskytován ode dne, kdy ztráta výdělečné schopnosti spojená s dlouhodobou invaliditou vznikla, a dále pak po celou dobu, co takový stav trvá, nejdéle však do přiznání starobního důchodu.

Přiznání nároku na starobní důchod závisí na splnění potřebné doby pojištění. Požadovaná délka doby pojištění pro přiznání invalidního důchodu pak závisí na věku.

do 20 let	< 1 rok
20-24 let	1 rok
24-28 let	2 roky
28-34 let	5 let
34-40 let	8 let
40-45 let	10 let
přes 45 let	15 let

V případě pracovního úrazu či nemoci z povolání nebo invalidy z mládí se nevyžaduje minimální doba pojištění.

Na Slovensku neexistují doplňkové dávky k invalidnímu důchodu (pro manžela/manželku, děti či další příbuzné), není ustanoven minimální ani maximální důchod a ze systému invalidního pojištění se nevyplácí žádné jiné dávky.

Vedle invalidního důchodu náleží zdravotně postižené osobě příspěvek na kompenzaci schopnosti vykonávat základní domácí úkony, který je určen na:

- sociální služby: domácí péče či institucionální péče,
- dávky v hotovosti.

Dále zdravotně postižené osobě náleží dávky úrazového pojištění.

Souběh invalidního důchodu s jiným (hlavním) druhem důchodu (např. starobním) není umožněn - vždy je vyplácen pouze vyšší důchod. Souběh s jiným druhem důchodu (např. pozůstalostní dávky) je umožněn, vyplácí se vždy vyšší z důchodů plus jedna polovina z nižšího důchodu, souběh s jiným druhem dávky (např. důchod za období vojenské služby) či dávkami z jiných systémů sociálního zabezpečení je umožněn.

Stejně tak je umožněn souběh invalidního důchodu a příjmu z výdělečné činnosti.

Následující údaje dokumentují vývoj invalidizace na Slovensku v letech 2012 a 2013.

Tabulka č. 1 **Počet vyplácených invalidních důchodů v r. 2012 a 2013**

vyplácené invalidní důchody	2012	2013
celkem	235 601	232 373
z toho:		
invalidní důchod	227 801	231 547
invalidní důchod z mládí	7 800	826

Tabulka č. 2 **Počet zaniklých invalidních důchodů v r. 2012 a 2013**

zaniklé invalidní důchody	2012	2013
celkem	3 748	3 286
z toho:		
reaktivace	185	158
úmrť	2 135	1 833

Tabulka č. 3 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 a 2013 podle stupně důchodu celkem a v %**

	2012		2013	
	celkem	%	celkem	%
celkem	22 683	100,0	19 769	100,0
z toho:				
pokles schopnosti vykonávat výdělečnou činnost do 70 % včetně	15 292	67,4	12 822	64,8
pokles schopnosti vykonávat výdělečnou činnost nad 70 %	5 950	26,2	5 626	28,5
invalidní z mládí	1 441	6,4	1 321	6,7

Tabulka č. 4 **Počet nově přiznaných případů invalidity v r. 2012 a 2013 celkem a v přepočtu na 100 000 obyvatel**

	2012	2013
celkem	22 683	19 769
na 100 000 obyvatel	419,2	365,0

Tabulka č. 5 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 a 2013 podle věku při přiznání a druhu důchodu**

věk	invalidní důchod		invalidní důchod z mládí		celkem	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
do 19	56	36	1 328	1 197	1 384	1 233
20-24	322	260	113	121	435	381
25-29	597	521	0	2	597	523
30-34	978	838	0	0	978	838
35-39	1 613	1 391	0	0	1 613	1 391
40-44	2 074	1 788	0	0	2 074	1 788
45-49	3 474	2 903	0	0	3 474	2 903
50-54	5 573	4 634	0	0	5 573	4 634
55-59	6 071	5 534	0	0	6 071	5 534
60-64	484	543	0	0	484	543
65 a více	0	0	0	0	0	0
celkem	21 242	18 448	1 441	1 320	22 683	19 769

Tabulka č. 6 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 a 2013 podle věku při přiznání a druhu důchodu v %**

věk	invalidní důchod		invalidní důchod z mláďí		celkem	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
do 19	0,3	0,2	92,2	90,7	6,1	6,2
20-24	1,5	1,4	7,8	9,2	1,9	1,9
25-29	2,8	2,8	0,0	0,1	2,6	2,6
30-34	4,6	4,6	0,0	0,0	4,3	4,2
35-39	7,6	7,5	0,0	0,0	7,1	7,1
40-44	9,7	9,7	0,0	0,0	9,2	9,1
45-49	16,4	15,7	0,0	0,0	15,3	14,7
50-54	26,2	25,1	0,0	0,0	24,6	23,4
55-59	28,6	30,0	0,0	0,0	26,8	28,0
60-64	2,3	3,0	0,0	0,0	2,1	2,8
65 a více	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabulka č. 7 **Nově přiznané invalidní důchody v roce 2012 s poklesem schopnosti vykonávat výdělečnou činnost do 70 % včetně podle skupin diagnóz a věku**

skupina diagnóz/věk	-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-62	celkem
infekční a parazitární onemocnění	0	0	1	2	7	5	7	12	10	0	44
novotvary	17	8	22	26	64	105	127	205	205	11	790
nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	46	28	50	62	77	126	209	387	405	26	1 416
nemoci krve, krevetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity	3	3	5	5	4	5	8	11	9	0	53
poruchy duševní a poruchy chování	319	119	116	184	249	285	404	571	451	8	2 706
nemoci nervové soustavy	90	34	42	66	86	103	120	176	161	13	891
nemoci oka a očních adnex	75	37	35	44	80	62	113	171	132	4	753
nemoci oběhové soustavy	7	6	16	28	56	106	283	557	730	69	1 858
nemoci dýchací soustavy	3	4	12	19	50	68	109	173	189	9	636
nemoci trávicí soustavy	7	15	22	24	60	59	74	84	66	3	414
nemoci močové a pohlavní soustavy	3	2	4	6	9	17	19	24	28	0	112
nemoci kůže a podkožního vaziva	2	3	9	10	21	24	42	54	47	1	213
nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	42	15	71	188	415	540	970	1 517	1 560	66	5 384
poranění, otravy a jiné následky vnějších příčin	15	19	23	52	61	73	91	144	118	3	599
ostatní	43	6	6	14	9	5	13	9	5	1	111
neudané	0	3	0	2	1	3	4	7	6	0	26
celkem	672	302	434	732	1 249	1 586	2 593	4 102	4 122	214	16 006

Tabulka č. 8 Nově přiznané invalidní důchody s poklesem schopnosti vykonávat výdělečnou činnost nad 70 % v roce 2012 podle skupin diagnóz a věku

skupina diagnóz/věk	-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-62	celkem
infekční a parazitární onemocnění	0	1	0	0	4	1	4	1	1	0	12
novotvary	30	35	63	98	159	228	396	603	755	103	2 470
nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	10	5	1	6	9	24	47	96	136	16	350
nemoci krve, krevních orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity	3	1	0	0	0	2	4	2	2	0	14
poruchy duševní a poruchy chování	403	62	63	62	80	80	113	126	149	14	1 152
nemoci nervové soustavy	136	4	3	9	22	25	37	56	83	10	385
nemoci oka a očních adnex	46	3	6	7	4	4	10	14	21	3	118
nemoci oběhové soustavy	4	4	5	10	18	51	137	346	526	90	1 191
nemoci dýchací soustavy	3	1	2	4	5	7	17	36	54	5	134
nemoci trávicí soustavy	1	0	4	9	13	15	26	51	47	7	173
nemoci močové a pohlavní soustavy	5	3	3	9	11	11	11	25	33	4	115
nemoci kůže a podkožního vaziva	0	1	0	1	0	1	1	1	4	3	12
nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	16	3	5	13	25	24	59	91	108	13	357
poranění, otravy a jiné následky vnějších příčin	13	10	7	18	14	13	18	20	27	2	142
ostatní	42	0	1	0	0	2	0	1	2	0	48
neudané	0	0	0	0	0	0	1	2	1	0	4
celkem	712	133	163	246	364	488	881	1 471	1 949	270	6 677

Tabulka č. 9 Nově přiznané invalidní důchody v roce 2013 s poklesem schopnosti vykonávat výdělečnou činnost do 70 % včetně podle skupin diagnóz a věku

skupina diagnóz/věk	-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-62	celkem
infekční a parazitární onemocnění	1	0	0	0	3	3	7	10	6	0	30
novotvary	18	7	20	33	51	73	108	158	223	18	709
nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	33	33	32	39	70	94	164	268	356	19	1 108
nemoci krve, krevetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity	4	4	1	1	7	4	4	10	7	0	42
poruchy duševní a poruchy chování	254	99	112	163	221	234	339	454	476	18	2 370
nemoci nervové soustavy	82	23	37	62	63	86	93	147	146	11	750
nemoci oka a očních adnex	90	20	41	34	53	71	86	127	96	10	628
nemoci oběhové soustavy	3	3	14	30	48	99	221	455	623	75	1 571
nemoci dýchací soustavy	4	5	9	18	38	52	94	133	142	8	503
nemoci trávicí soustavy	12	16	15	22	43	41	58	70	57	2	336
nemoci močové a pohlavní soustavy	11	3	4	5	18	13	18	30	25	3	130
nemoci kůže a podkožního vaziva	3	3	2	14	20	19	35	48	26	2	172
nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	30	27	61	179	350	485	768	1 262	1 350	72	4 584
poranění, otravy a jiné následky vnějších příčin	11	16	23	31	53	49	71	102	82	8	446
ostatní	40	7	15	10	6	6	6	6	3	0	99
neudané	0	0	0	0	0	0	1	1	3	0	5
celkem	596	266	386	641	1 044	1 329	2 073	3 281	3 621	246	13 483

Tabulka č. 10 Nově přiznané invalidní důchody s poklesem schopnosti vykonávat výdělečnou činnost nad 70% v roce 2013 podle skupin diagnóz a věku

skupina diagnóz/věk	-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-62	celkem
infekční a parazitární onemocnění	0	2	0	0	1	0	2	1	2	0	8
novotvary	24	32	47	81	147	200	363	533	699	110	2 236
nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	5	3	3	3	8	15	44	82	156	17	336
nemoci krve, krevetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity	3	0	0	1	2	3	0	0	1	0	10
poruchy duševní a poruchy chování	354	46	41	49	70	62	97	153	129	16	1 017
nemoci nervové soustavy	151	6	8	17	24	34	34	51	64	5	394
nemoci oka a očních adnex	41	1	2	2	8	7	11	12	16	4	104
nemoci oběhové soustavy	4	1	6	8	26	47	127	241	519	111	1 090
nemoci dýchací soustavy	1	0	1	2	4	6	8	43	50	7	122
nemoci trávicí soustavy	2	2	5	6	6	13	23	45	37	4	143
nemoci močové a pohlavní soustavy	5	3	2	6	8	7	11	15	20	2	79
nemoci kůže a podkožního vaziva	0	0	0	0	0	0	4	7	5	2	18
nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	9	1	6	15	29	47	80	141	180	13	521
poranění, otravy a jiné následky vnějších příčin	9	15	14	7	12	19	24	26	32	6	164
ostatní	29	2	2	0	2	0	1	2	2	0	40
neudané	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	4
celkem	637	115	137	197	347	460	830	1 353	1 913	297	6 286

Tabulka č. 11 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 a 2013 podle diagnóz celkem a v %**

diagnóza	2012		2013	
	celkem	%	celkem	%
infekční a parazitární onemocnění	56	0,2	38	0,2
novotvary	3 260	14,4	2 945	14,9
nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	1 766	7,8	1 444	7,3
nemoci krve, krvetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity	67	0,3	52	0,3
poruchy duševní a poruchy chování	3 858	17,0	3 387	17,1
nemoci nervové soustavy	1 276	5,6	1 144	5,8
nemoci oka a očních adnex	871	3,8	732	3,7
nemoci oběhové soustavy	3 049	13,4	2 661	13,5
nemoci dýchací soustavy	770	3,4	625	3,2
nemoci trávicí soustavy	587	2,6	479	2,4
nemoci močové a pohlavní soustavy	227	1,0	209	1,1
nemoci kůže a podkožního vaziva	225	1,0	190	1,0
nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně	5 741	25,3	5 105	25,8
poranění, otravy a jiné následky vnějších příčin	741	3,3	610	3,1
ostatní	159	0,7	139	0,7
neudané	30	0,1	9	0,0
celkem	22 683	100,0	19 768	100,0

Švýcarsko

Základní schéma (první pilíř) se ve Švýcarsku řídí spolkovým zákonem o invalidním pojištění z roku 1959 a spolkovým zákonem o obecném zabezpečení týkajícím se sociálního pojištění z roku 2000. Druhý pilíř (v rozsahu zákonného minima) se řídí zákonem o zaměstnaneckých dávkových plánech z roku 1982.

První pilíř představuje univerzální pojistné schéma, které musí pokrýt základní potřeby pojištěnce. Financováno je pojistným a daněmi. Ve druhém pilíři je stanoven pouze minimální rozsah zabezpečení, penzijní společnosti mohou poskytovat zabezpečení ve vyšším rozsahu.

Prvního pilíře jsou povinně účastny všechny osoby s trvalým pobytem na území Švýcarska či osoby na území Švýcarska výdělečně činné. Druhý pilíř je povinný pro všechny zaměstnance starší 17 let, kteří jsou účastni prvního pilíře a jejichž roční příjem je vyšší než 17 316 €. Pro OSVČ a zaměstnance, kteří nemají účast ve druhém pilíři povinnou, je umožněna dobrovolná účast.

V obou pilířích se ve Švýcarsku rozlišuje mezi částečnou a plnou invaliditou. Předpokladem je její dlouhodobé trvání. Na základě rozsahu ztráty schopnosti výdělečné činnosti se rozlišují 4 typy invalidních důchodů. Čtvrtinový invalidní důchod náleží při ztrátě schopnosti výdělečné činnosti v minimálním rozsahu 40 %, poloviční invalidní důchod při ztrátě schopnosti výdělečné činnosti v minimálním rozsahu 50 %, tříčtvrteční invalidní důchod je přiznáván při rozsahu ztráty schopnosti výdělečné činnosti minimálně 60 % a při ztrátě výdělečné schopnosti vyšší než 70 % náleží plný invalidní důchod.

Revize zdravotního stavu jsou možné kdykoliv po přiznání invalidního důchodu. Nejsou stanoveny žádné pravidelné povinné intervaly revidování zdravotního stavu.

Invalidní důchod náleží nejdříve po dosažení 18 let věku a při dosažení statutární věkové hranice pro odchod do důchodu je překlopen v důchod starobní.

Pro získání nároku na invalidní důchod z prvního pilíře je potřebné získat minimálně 3 roky pojištění. Ve druhém pilíři nejsou stanoveny podmínky minimální doby účasti.

Výše důchodu z prvního pilíře závisí na době pojištění, výši předchozího příjmu, ve druhém pilíři pak na rozsahu naspořených prostředků u penzijní společnosti.

Souběh příjmů z výdělečné činnosti je v obou pilířích umožněn bez omezení.

Následující údaje dokumentují vývoj invalidizace ve Švýcarsku v rámci invalidního pojištění (1. pilíře) v letech 2012 a 2013.

Základní statistiky dokumentující invalidizaci v rámci invalidního pojištění ve Švýcarsku zahrnují údaje týkající se invalidních důchodů poživatelů žijících jak ve Švýcarsku, tak v zahraničí. Podrobnější statistické přehledy zpracované na základě konkrétních kritérií vycházejí pouze z dat o poživatelích invalidních důchodů žijících ve Švýcarsku.

Tabulka č. 1 **Vyplácené invalidní důchody v r. 2012 a 2013 poživatelům ve Švýcarsku a v zahraničí v celkovém počtu a v %**

invalidní důchody	2012	2013
celkem	271 010	265 120
z toho:		
ve Švýcarsku	234 827	230 341
v zahraničí	36 183	34 779

Tabulka č. 2 **Počet poživatelů invalidních důchodů, kteří v r. 2012 ve Švýcarsku a v zahraničí odešli z invalidního pojištění, celkem a podle důvodu odchodu (zaokrouhлено)**

odchody	celkem	odchod do AHV*	úmrtí	odchod z jiných důvodů
celkem	21 600	15 200	3 800	2 600
z toho:				
ve Švýcarsku	17 400	12 000	3 300	2 100
v zahraničí	4 200	3 200	500	500

* AHV = starobní a pozůstalostní pojištění

Tabulka č. 3 **Počet poživatelů invalidních důchodů, kteří v r. 2013 ve Švýcarsku a v zahraničí odešli z invalidního pojištění celkem a podle důvodu odchodu (zaokrouhлено)**

odchody	celkem	odchod do AHV*	úmrtí	odchod z jiných důvodů
celkem	21 700	15 200	3 600	2 900
z toho:				
ve Švýcarsku	17 400	11 900	3 100	2 400
v zahraničí	4 300	3 300	500	500

* AHV = starobní a pozůstalostní pojištění

Tabulka č. 4 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 a r. 2013 poživatelům ve Švýcarsku a v zahraničí v celkovém počtu a v %**

invalidní důchody	2012		2013	
	celkem	v %	celkem	v %
celkem	16 859	100,0	15 858	100,0
z toho:				
ve Švýcarsku	14 518	86,1	13 621	86,1
v zahraničí	2 341	13,9	2 237	13,9

Následující tabulky vycházejí pouze z údajů týkajících se invalidních důchodů poživatelů žijících ve Švýcarsku.

Tabulka č. 5 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 a r. 2013 podle druhu důchodu v celkovém počtu a v %**

invalidní důchody	2012		2013	
	počet	v %	počet	v %
celkem	14 518	100,0	13 621	100,0
z toho:				
plné důchody	9 045	62,3	8 634	63,4
tříčtvrtinové důchody	1 201	8,3	1 089	8,0
poloviční důchody	2 822	19,4	2 598	19,1
čtvrtinové důchody	1 450	10,0	1 300	9,5

Tabulka č. 6 **Počet nově přiznaných případů invalidity v r. 2011 a 2012 celkem a v přepočtu na 100 000 obyvatel**

nově přiznané případy invalidity	2012	2013
celkem	14 518	13 621
na 100 000 obyvatel	180,6	167,3

Tabulka č. 7 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 podle věku při přiznání a druhu důchodu**

	plné důchody	tříčtvrtinové důchody	poloviční důchody	čtvrtinové důchody	celkem
18 - 19	757	23	19	3	802
20 - 24	955	73	139	63	1 230
25 - 29	471	38	94	46	649
30 - 34	475	56	102	67	700
35 - 39	512	44	158	74	788
40 - 44	736	117	240	128	1 221
45 - 49	1 011	151	379	203	1 744
50 - 54	1 194	204	460	252	2 110
55 - 59	1 319	258	590	336	2 503
60 - 64	1 615	237	641	278	2 771
celkem	9 045	1 201	2 822	1 450	14 518

Tabulka č. 8 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2013 podle věku při přiznání a druhu důchodu**

	plné důchody	tříčtvrtinové důchody	poloviční důchody	čtvrtinové důchody	celkem
18 - 19	744	21	29	9	803
20 - 24	796	76	118	61	1 051
25 - 29	454	49	96	54	653
30 - 34	413	37	131	63	644
35 - 39	516	38	163	76	793
40 - 44	670	80	226	125	1 101
45 - 49	921	137	302	181	1 541
50 - 54	1 153	177	462	220	2 012
55 - 59	1 350	252	528	260	2 390
60 - 64	1 617	222	543	251	2 633
celkem	8 634	1 089	2 598	1 300	13 621

Tabulka č. 9 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 a 2013 podle věku při přiznání celkem a v %**

věk	2012		2013	
	celkem	v %	celkem	v %
18 - 19	802	5,5	803	5,9
20 - 24	1 230	8,5	1 051	7,7
25 - 29	649	4,5	653	4,8
30 - 34	700	4,8	644	4,7
35 - 39	788	5,4	793	5,8
40 - 44	1 221	8,4	1 101	8,1
45 - 49	1 744	12,0	1 541	11,3
50 - 54	2 110	14,5	2 012	14,8
55 - 59	2 503	17,2	2 390	17,5
60 - 64	2 771	19,1	2 633	19,3
celkem	14 518	100,0	13 621	100,0

Tabulka č. 10 **Nově přiznané invalidní důchody v r. 2012 a 2013 podle vybraných skupin diagnóz celkem a v %**

diagnózy	2012		2013	
	celkem	v %	celkem	v %
vrozené vady	797	5,5	666	4,9
nemoci	12 818	88,3	12 193	89,5
z toho:				
- duševní nemoci	6 284	43,3	5 801	42,6
- nervová soustava	1 645	11,3	1 692	12,4
- kosti a pohybové ústrojí	2 143	14,8	1 971	14,5
- jiné nemoci	2 746	18,9	2 729	20,0
úrazy	903	6,2	762	5,6
celkem	14 518	100,0	13 621	100,0

Švédsko

Dávky pro invalidní osoby jsou ve Švédsku upraveny Zákoníkem sociálního pojištění z roku 2010. Veřejné sociální pojištění je povinné a v případě invalidity poskytuje příjmově vztahené dávky, financované příspěvky placenými aktivní populací (zaměstnanci a OSVČ). Dále jsou v rámci tohoto systému v případě invalidity poskytovány daňově financované dávky všem osobám s trvalým pobytem na území Švédska pro pokrytí speciálních potřeb.

Základními dávkami systému jsou aktivační dávky a invalidní dávky - rozdíl je ve věku invalidní osoby, které jsou vypláceny - aktivační dávky pro osoby ve věku 19-29 let, invalidní dávky pro osoby ve věku 30-64 let.

Ve Švédsku je výše dávek odstupňována dle stupně ztráty pracovní schopnosti. Rozlišují se 4 stupně ztráty pracovní schopnosti - plná (100 %) a částečná ve třech stupních (75 %, 50 % nebo 25 %).

Systém veřejného sociálního pojištění je povinný pro všechny zaměstnance, OSVČ a osoby s trvalým pobytem na území Švédska.

Aktivační dávky kryje riziko plné či částečné ztráty schopnosti výdělečné činnosti v minimálním rozsahu 25 % z důvodů nemoci či nemohoucnosti. Invalidní dávka pak kryje riziko dlouhodobé (minimálně jeden rok) plné či částečné ztráty schopnosti výdělečné činnosti v minimálním rozsahu 25 % z důvodů nemoci či nemohoucnosti.

Aktivační dávka je vyplácena pojištěnci ve věku 19-29 let vždy v omezené době maximálně 3 let. Může být přiznávána opakovaně. Přehodnocení invalidity je v případě aktivační dávky prováděno minimálně každý třetí rok od prvního přiznání dávky. Nárok na dávku se též přehodnocuje v případě, pokud se výdělečná schopnost invalidní osoby zlepší, pokud u invalidní osoby vznikne nová schopnost/dovednost výdělečné činnosti, která při původním hodnocení zdravotního stavu nebyla známa, či pokud si invalidní osoba zvyšuje příjem výdělečnou činností.

Invalidní dávka je přiznávána pojištěncům ve věku 30-65 let. Může být přiznána na dobu neurčitou. Přehodnocení invalidity je v případě invalidní dávky prováděno pokaždé, před přiznáním dávky na další období. Nárok na dávku se též přehodnocuje v případě, pokud se schopnost výdělečné činnosti invalidní osoby výrazně zlepší, pokud u invalidní osoby vznikne v dlouhodobém horizontu nová schopnost/dovednost výdělečné činnosti, která při původním hodnocení zdravotního stavu nebyla známa, či pokud si invalidní osoba zvyšuje příjem výdělečnou činností.

Pro přiznání obou dávek je vyžadována minimální doba účasti na pojištění.

Je umožněn souběh obou výše uvedených dávek s přídavkem v případě invalidity a přídavkem na péči pro postižené dítě.

Souběh příjmu z výdělečné činnosti (ve větším rozsahu, než v jakém je uznána zbytková schopnost výdělečné činnosti) není umožněn ani s kompenzační ani s invalidní dávkou.

Následující údaje dokumentují invalidizaci ve Švédsku v letech 2012 a 2013.

Tabulka č. 1 Počet vyplácených dávek v invaliditě v r. 2012 a 2013

	2012	2013
celkem	377 865	363 602
invalidní dávky	349 083	332 604
aktivační dávky	28 782	30 998

Tabulka č. 2 Nově přiznané invalidní dávky v r. 2012 a 2013 podle druhu celkem a v %

	2012		2013	
	celkem	%	celkem	%
celkem	10 065	100,00	11 694	100,00
z toho:				
plná	6 440	64,0	7 511	64,2
3/4	461	4,6	539	4,6
1/2	2 221	22,0	2 521	21,6
1/4	943	9,4	1 123	9,6

Tabulka č. 3 Počet nově přiznaných případů invalidity v r. 2012 a 2013 celkem a v přepočtu na 100 000 obyvatel

	2012	2013
celkem	10 065	11 694
na 100 000 obyvatel	105,3	121,2

Tabulka č. 4 Nově přiznané aktivační dávky v r. 2012 podle věku při přiznání a druhu celkem

věk	plná	3/4	1/2	1/4	celkem
do 19	3 636	0	8	7	3 651
20-24	1 914	19	121	57	2 111
25-29	732	16	87	54	889
celkem	6 282	35	216	118	6 651

Tabulka č. 5 Nově přiznané aktivační dávky v r. 2012 podle věku při přiznání v %

věk	plná	3/4	1/2	1/4	celkem
do 19	57,9	0	3,7	5,9	54,9
20-24	30,5	54,3	56,0	48,3	31,7
25-29	11,7	45,7	40,3	45,8	13,4
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabulka č. 6 **Nově přiznané aktivační dávky v r. 2013 podle věku při přiznání a druhu celkem**

věk	plná	3/4	1/2	1/4	celkem
do 19	3 757	0	9	0	3 766
20-24	2 226	13	169	60	2 468
25-29	904	14	112	64	1 094
celkem	6 887	27	290	124	7 328

Tabulka č. 7 **Nově přiznané aktivační dávky v r. 2013 podle věku při přiznání v %**

věk	plná	3/4	1/2	1/4	celkem
do 19	54,6	0	3,1	0	51,4
20-24	32,3	48,1	58,3	48,4	33,7
25-29	13,1	51,9	38,6	51,6	14,9
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabulka č. 8 **Nově přiznané aktivační dávky v r. 2012 a 2013 podle druhu celkem a v %**

	2012		2013	
	celkem	%	celkem	%
celkem	6 651	100,0	7 328	100,0
z toho:				
plná	6 282	94,5	6 887	94,0
3/4	35	0,5	27	0,4
1/2	216	3,2	290	4,0
1/4	118	1,8	124	1,6

Tabulka č. 9 **Nově přiznané dávky v invaliditě v r. 2012 podle věku při přiznání a druhu celkem**

věk	plná	3/4	1/2	1/4	celkem
30-34	267	20	100	57	444
35-39	448	34	190	94	766
40-44	630	55	279	121	1 085
45-49	956	70	359	127	1 512
50-54	1 102	96	395	148	1 741
55-59	1 399	91	473	206	2 169
60-64	1 638	95	425	190	2 348
celkem	6 440	461	2 221	943	10 065

Tabulka č. 10 **Nově přiznané dávky v invaliditě v r. 2012 podle věku při přiznání v %**

věk	plná	3/4	1/2	1/4	celkem
30-34	4,2	4,3	4,5	6,0	4,4
35-39	7,0	7,4	8,6	10,0	7,6
40-44	9,8	12,0	12,6	12,8	10,8
45-49	14,8	15,2	16,1	13,5	15,0
50-54	17,1	20,8	17,8	15,7	17,3
55-59	21,7	19,7	21,3	21,9	21,6
60-64	25,4	20,6	19,1	20,1	23,3
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabulka č. 11 **Nově přiznané dávky v invaliditě v r. 2013 podle věku při přiznání a druhu celkem**

věk	plná	3/4	1/2	1/4	celkem
30-34	292	21	103	58	474
35-39	520	51	186	96	853
40-44	693	61	285	143	1 182
45-49	1 057	87	382	159	1 685
50-54	1 287	99	439	219	2 044
55-59	1 691	102	586	243	2 622
60-64	1 971	118	540	205	2 834
celkem	7 511	539	2 521	1 123	11 694

Tabulka č. 12 **Nově přiznané dávky v invaliditě v r. 2013 podle věku při přiznání a druhu v %**

věk	plná	3/4	1/2	1/4	celkem
30-34	3,89	3,9	4,09	5,2	4,1
35-39	6,92	9,5	7,38	8,6	7,3
40-44	9,23	11,3	11,31	12,7	10,1
45-49	14,07	16,1	15,15	14,2	14,4
50-54	17,13	18,4	17,41	19,5	17,5
55-59	22,51	18,9	23,24	21,6	22,4
60-64	26,24	21,9	21,42	18,2	24,2
celkem	100,00	100,00	100,00	100,0	100,0

Mezinárodní srovnání vývoje invalidizace v České republice a vybraných evropských zemích na základě statistických dat

Vývoj invalidizace v jednotlivých sledovaných zemích je v rámci stávající monografie dokumentován na základě vybraných statistických údajů týkajících se nově přiznaných invalidních důchodů (invalidních dávek) v České republice, Belgii, Itálii, Litvě, Německu, Nizozemsku, Polsku, Slovensku, Švédsku a Švýcarsku. Kromě Belgie se jedná vždy o země s víceúrovňovým systémem invalidity. V naprosté většině zemí jsou prezentována data za roky 2012 a 2013. Výjimku tvoří Nizozemsko, kde byly k dispozici pouze údaje za léta 2011 a 2012, a Polsko, které je s ohledem na dostupné zdroje dokumentováno převážně na základě údajů za rok 2013.

Shromažďovány byly celkové údaje o nově přiznávaných invalidních důchodech i o jednotlivých typech invalidních důchodů nižších stupňů, zvláštní pozornost byla zaměřena na zdravotní příčiny invalidizace a na její věkový aspekt, tedy na věk, ve kterém byly invalidní důchody přiznávány. Významnou součástí statistického přehledu je ukazatel počtu nově přiznaných případů invalidity na 100 000 obyvatel, který má pro mezinárodní srovnání invalidizace zásadní význam. Data o nově přiznaných invalidních důchodech jsou doplněna o údaje o celkových počtech vyplácených invalidních důchodů a o počtech zaniklých důchodů v daných letech.

Vzhledem k tomu, že neexistuje mezinárodní databáze s jednotnou metodikou pro sběr dat, která by požadované údaje obsahovala, bylo nutné využívat relevantní národní zdroje jednotlivých zemí. Jedním z hlavních zdrojů informací byly prameny publikované kompetentními institucemi jednotlivých zemí dostupné na Internetu. V případě, že požadované informace nebyly k dispozici nebo byly nedostačující, bylo nutné se obrátit přímo na příslušné národní instituce, popř. jednotlivé experty ve sledovaných zemích.

Mezinárodní srovnání statistických údajů není v rámci poměrně velkého počtu sledovaných zemí zcela jednoduché a jednoznačné. Mezi jednotlivými systémy existuje řada rozdílů, které se odrážejí i ve statistikách. V zemích, kde funguje pouze jeden systém invalidních důchodů, jsou data, pokud jde o celkový vývoj invalidizace, zcela vypovídající. Tam, kde existuje více schémat, jsou zpracována data za hlavní z nich, což může vést k určitému zkreslení. Navíc se nepodařilo vždy získat data za jednotlivé země ve srovnatelném rozsahu. Nicméně zpracované údaje poskytují základní přehled o situaci v jednotlivých zemích a umožňují srovnání se situací v České republice.

Jedním z hlavních ukazatelů pro mezinárodní srovnání invalidizace je přepočtené nově **přiznaných případů invalidity na 100 000 obyvatel**. Vzhledem k tomu, že z oficiálních externích zdrojů nebylo možné získat data týkající se nově přiznaných případů invalidity v přepočtu na 100 000 obyvatel za všechny vybrané země a za oba sledované roky, byly tyto údaje doplněny na základě vlastního výpočtu. Počet nově přiznaných případů invalidity v roce 2012 a 2013 celkově a v přepočtu na 100 000 obyvatel ukazuje tabulka č. 1 a rovněž graf č. 1.

Počty nově přiznaných případů invalidity na 100 000 obyvatel se pohybují přibližně od 507 po 130 případů. Nejvyšší příčku zaujímá shodně za oba roky Belgie s počtem 491 v roce 2012 a 506,9 v roce 2013, nejnižšího počtu dosahuje v obou letech Polsko se 128,9 v roce 2012 a 132,6 v roce 2013. Česká republika spadá spíše mezi země s vyšším počtem případů, v rámci sledovaných zemí zaujímá čtvrté místo s počtem 272,1 v roce 2012 a 265 v roce 2013.

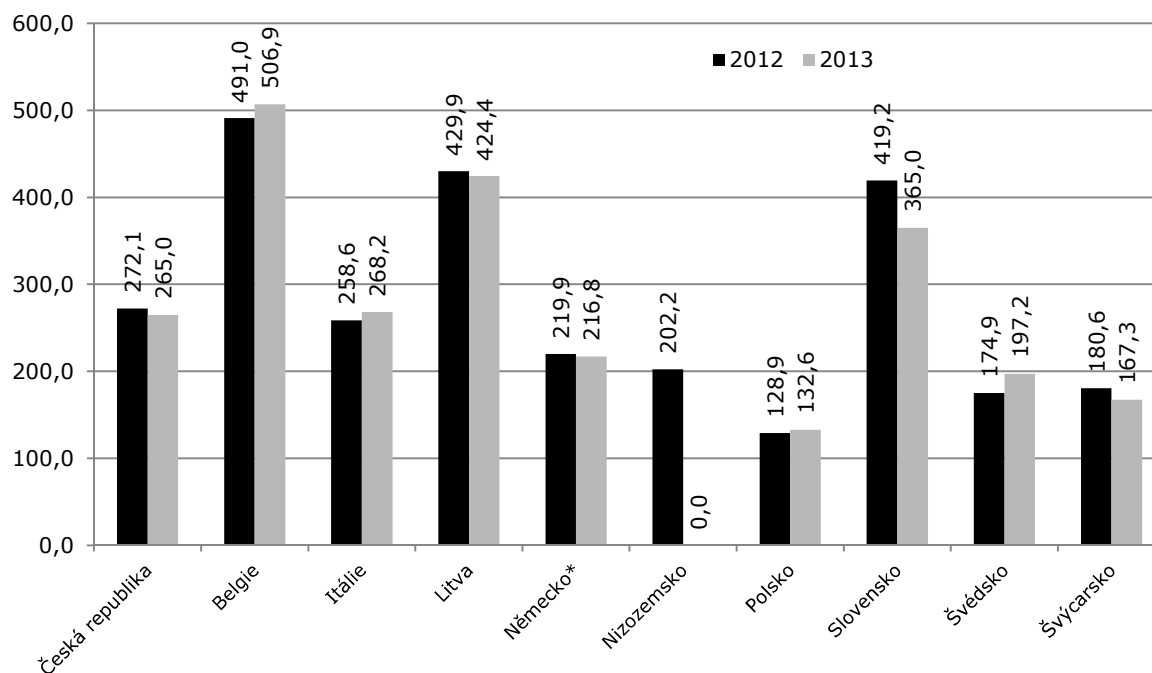
Tabulka č. 1 **Počet nově přiznaných případů invalidity celkem a v přepočtu na 100 000 obyvatel**

	2011*		2012		2013	
	celkem	na 100 000	celkem	na 100 000	celkem	na 100 000
Česká republika			28 615	272,1	27 856	265,0
Belgie			54 801	491,0	56 796	506,9
Itálie			154 338	258,6	163 016	268,2
Litva			12 775	429,9	12 493	424,4
Německo**			177 061	219,9	175 135	216,8
Nizozemsko*	52 409	313,3	33 935	202,2		
Polsko			49 077	128,9	50 426	132,6
Slovensko			22 683	419,2	19 769	365,0
Švédsko			16 716	174,9	19 022	197,2
Švýcarsko			14 518	180,6	13 621	167,3

* Za Nizozemsko jsou k dispozici údaje za r. 2011 a 2012.

** bez důchodů pro horníky z důvodu dosažení věku 50 let

Graf č. 1 **Počet nově přiznaných případů invalidity celkem a v přepočtu na 100 000 obyvatel**

* bez důchodů pro horníky z důvodu dosažení věku 50 let

Pozn.: Za rok 2013 nejsou údaje za Nizozemsko k dispozici.

Pro účely srovnání **věkového aspektu invalidizace** bylo v každé ze sledovaných zemí vybráno pět věkových skupin po pěti letech, ve kterých byly invalidní důchody ve sledovaných letech přiznávány nejčastěji - viz tabulka č. 2 a grafy č. 2 a 3. Ve všech

zemích s výjimkou Belgie platí pořadí jednotlivých skupin pro oba sledované roky. Obtížně porovnatelné jsou v tomto případě údaje za Itálii, která největší podíl nově přiznaných invalidních důchodů shrnuje do jedné věkové skupiny 40-59 let, a za Nizozemsko, které uvádí věk v desetiletých skupinách.

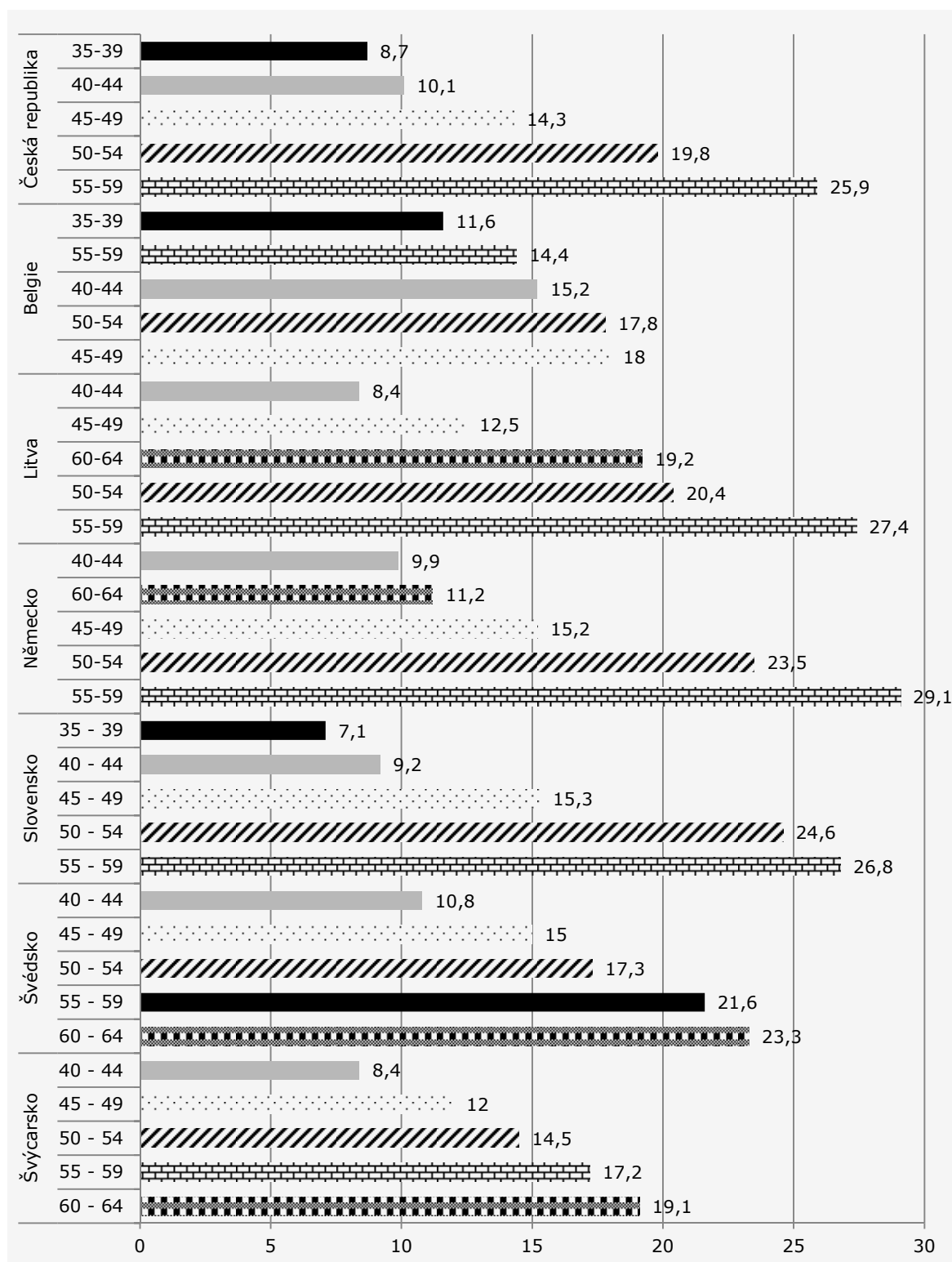
První místo zaujímá nejčastěji, a to celkem v 5 zemích včetně České republiky, věková skupina 55-59 let, ve 2 zemích obsazuje tato skupina druhé místo. Druhou nejčastější skupinou celkově je skupina 50-54 let a poté následují skupiny 45-49 let a 40-44 let. Věková skupina 60-64 let, která ve většině zemí figuruje mezi pěti nejčastějšími věkovými kategoriemi a ve Švédsku a Švýcarsku je dokonce na prvním místě, představuje v České republice poměrně malý podíl 4,7 % v roce 2012, resp. 6,3 % v roce 2013. Obdobná situace je v Belgii (5,2 % v roce 2012 a 5,6 % v roce 2013) a na Slovensku (2,1 % v roce 2012 a 2,8 % v roce 2013). V České republice, na Slovensku a v Belgii spadá do skupiny pěti nejčastějších věkových kategorií i věková skupina 35-39 let, která v ostatních zemích mezi prvních pět skupin nepatří.

Tabulka č. 2 **Věkové skupiny, ve kterých byly invalidní důchody přiznávány nejčastěji**

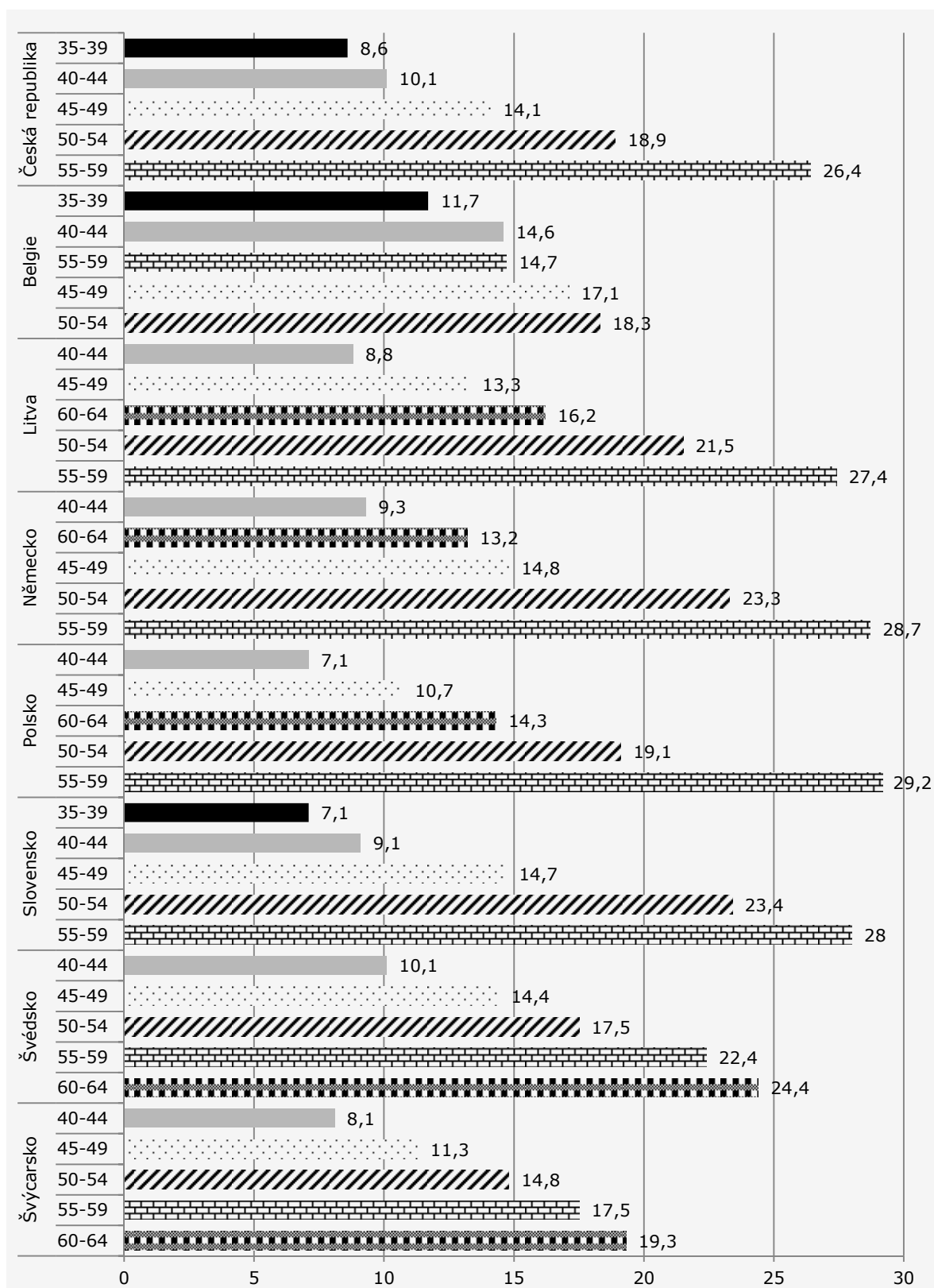
země	2011*		2012		2013	
	věk	v %	věk	v %	věk	v %
Česká republika			55-59	25,9	55-59	26,4
			50-54	19,8	50-54	18,9
			45-49	14,3	45-49	14,1
			40-44	10,1	40-44	10,1
			35-39	8,7	35-39	8,6
Belgie			45-49	18,0	50-54	18,3
			50-54	17,8	45-49	17,1
			40-44	15,2	55-59	14,7
			55-59	14,4	40-44	14,6
			35-39	11,6	35-39	11,7
Itálie			40-59	60,1	40-59	60,6
			60-64	19,4	60-64	19,4
			18-39	14,7	18-39	14,5
Litva			55-59	27,4	55-59	27,4
			50-54	20,4	50-54	21,5
			60-64	19,2	60-64	16,2
			45-49	12,5	45-49	13,3
			40-44	8,4	40-44	8,8
Německo			55-59	29,1	55-59	28,7
			50-54	23,5	50-54	23,3
			45-49	15,2	45-49	14,8
			60-64	11,2	60-64	13,2
			40-44	9,9	40-44	9,3
Nizozemsko*	45-55	32,0	45-55	31,4		
	55-65	28,4	55-65	30,0		
	35-45	22,2	35-45	21,7		
	25-35	15,2	25-35	15,0		
Polsko			x	x	55-59	29,2
					50-54	19,1
			x	x	60-64	14,3
			x	x	45-49	10,7
			x	x	40-44	7,1
Slovensko			55 - 59	26,8	55-59	28,0
			50 - 54	24,6	50-54	23,4
			45 - 49	15,3	45-49	14,7
			40 - 44	9,2	40-44	9,1
			35 - 39	7,1	35-39	7,1
Švédsko			60 - 64	23,3	60-64	24,4
			55 - 59	21,6	55-59	22,4
			50 - 54	17,3	50-54	17,5
			45 - 49	15,0	45-49	14,4
			40 - 44	10,8	40-44	10,1
Švýcarsko			60 - 64	19,1	60-64	19,3
			55 - 59	17,2	55-59	17,5
			50 - 54	14,5	50-54	14,8
			45 - 49	12,0	45-49	11,3
			40 - 44	8,4	40-44	8,1

* Za Nizozemsko jsou k dispozici údaje za r. 2011 a 2012.

Graf č. 2 **Věkové skupiny, ve kterých byly invalidní důchody přiznávány nejčastěji v roce 2012**

Graf č. 3 **Věkové skupiny, ve kterých byly invalidní důchody přiznávány nejčastěji v roce 2013**

Pokud jde o **zdravotní příčiny nově přiznané invalidity**, podařilo se v některých zemích získat velmi podrobná data, v jiných zemích pouze údaje o hlavních skupinách diagnóz. Za Itálii, Litvu a Švédsko nejsou tato data k dispozici.

Pro účely mezinárodního srovnání v rámci této monografie byly vybrány 3-4 nejčastější příčiny v každé zemi, kde se příslušná data podařilo získat. Tímto způsobem byla sestavena skupina 4 skupin diagnóz, které ve všech sledovaných zemích včetně České republiky představují nejčastější zdravotní příčiny invalidizace. Do této skupiny patří duševní poruchy a poruchy chování, nemoci svalové a kosterní soustavy, novotvary a nemoci oběhové soustavy.

Na prvních dvou místech ve všech zemích s výjimkou Polska figurují duševní poruchy a nemoci svalové a kosterní soustavy. V České republice, v Belgii a na Slovensku zauímají první místo nemoci svalové a kosterní soustavy a druhé místo duševní poruchy, v Německu, Nizozemsku a Švýcarsku je tomu naopak. Duševní poruchy představují v Německu a ve Švýcarsku dokonce více než 40% podíl s velkým náskokem před nemocemi svalové a kosterní soustavy, které zde činí kolem 14-15 %. Třetí místo v celkovém srovnání obsazují většinou novotvary, případné čtvrté místo pak nemoci oběhové soustavy. Situace v České republice se shoduje s trendy ve většině ostatních zemí. Jak už bylo uvedeno, první místo s přibližně 26-27 % zauímají v obou letech nemoci svalové a kosterní soustavy, druhé místo s cca 18 % v obou letech duševní poruchy, třetí místo novotvary a čtvrté místo nemoci oběhové soustavy.

Podrobnější údaje o hlavních zdravotních příčinách invalidizace v jednotlivých zemích obsahuje tabulka č. 3 a grafy č. 4 a 5.

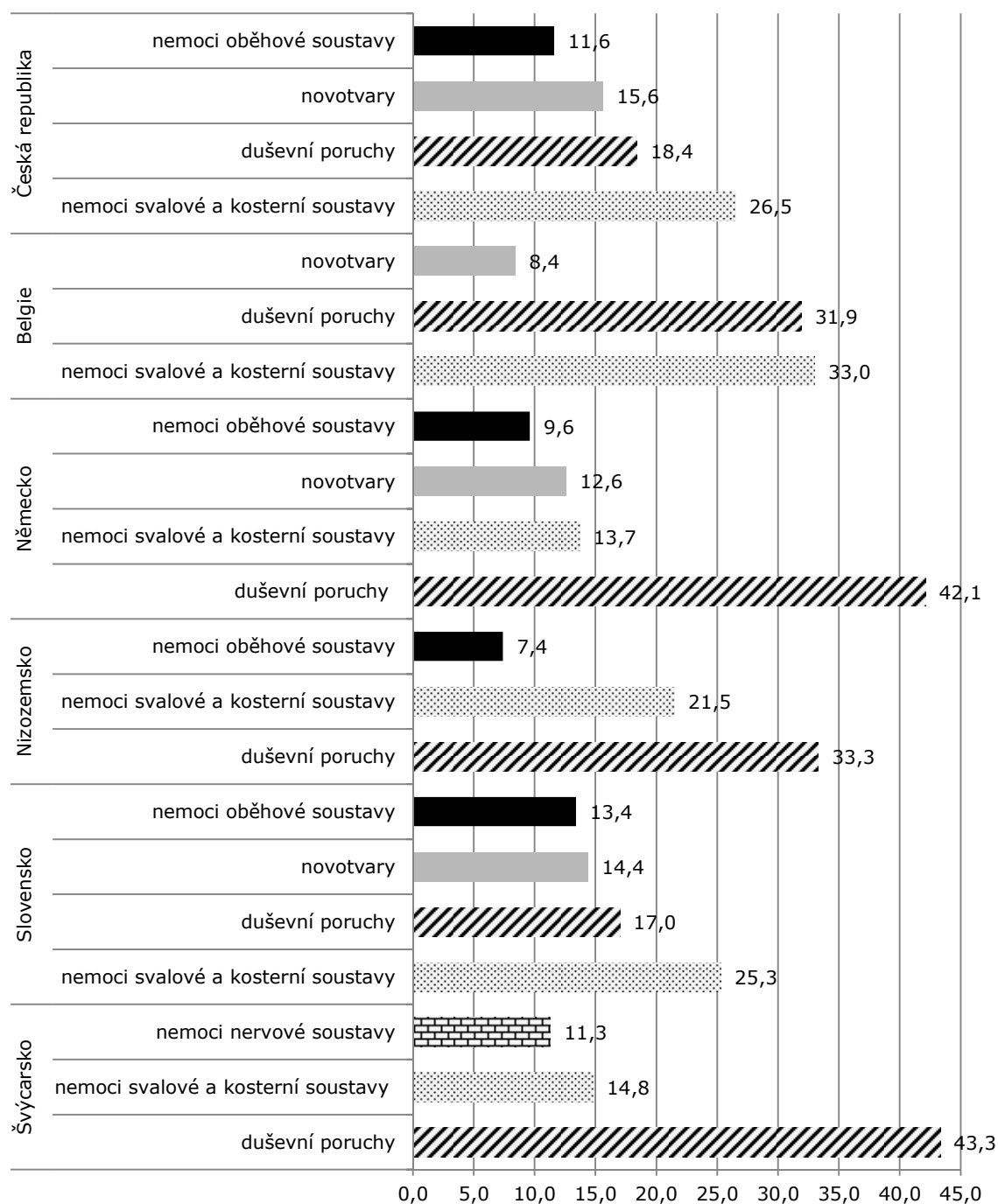
Tabulka č. 3 **Nejčastější zdravotní příčiny invalidity**

země	diagnóza	2011* v %	2012 v %	2013 v %
Česká republika	nemoci svalové a kosterní soustavy		26,5	26,7
	duševní poruchy		18,4	18,2
	novotvary		15,6	16,2
	nemoci oběhové soustavy		11,6	11,9
Belgie	nemoci svalové a kosterní soustavy		33,0	33,4
	duševní poruchy		31,9	32,7
	novotvary		8,4	8,4
Itálie			x	x
Litva			x	x
Německo	duševní poruchy		42,1	42,7
	nemoci svalové a kosterní soustavy		13,7	13,6
	novotvary		12,6	12,3
	nemoci oběhové soustavy		9,6	9,4
Nizozemsko*	duševní poruchy	31,5	33,3	x
	nemoci svalové a kosterní soustavy	21,4	21,5	x
	nemoci oběhové soustavy	7,6	7,4	x
Polsko	novotvary		x	21,8
	nemoci oběhové soustavy		x	20,3
	duševní poruchy		x	12,8
	nemoci svalové a kosterní soustavy		x	12,2
Slovensko	nemoci svalové a kosterní soustavy		25,3	25,8
	duševní poruchy		17,0	17,1
	novotvary		14,4	14,9
	nemoci oběhové soustavy		13,4	13,5
Švédsko			x	x
Švýcarsko	duševní poruchy		43,3	42,6
	nemoci svalové a kosterní soustavy		14,8	14,5
	nemoci nervové soustavy		11,3	12,4

* Za Nizozemsko jsou k dispozici údaje za r. 2011 a 2012.

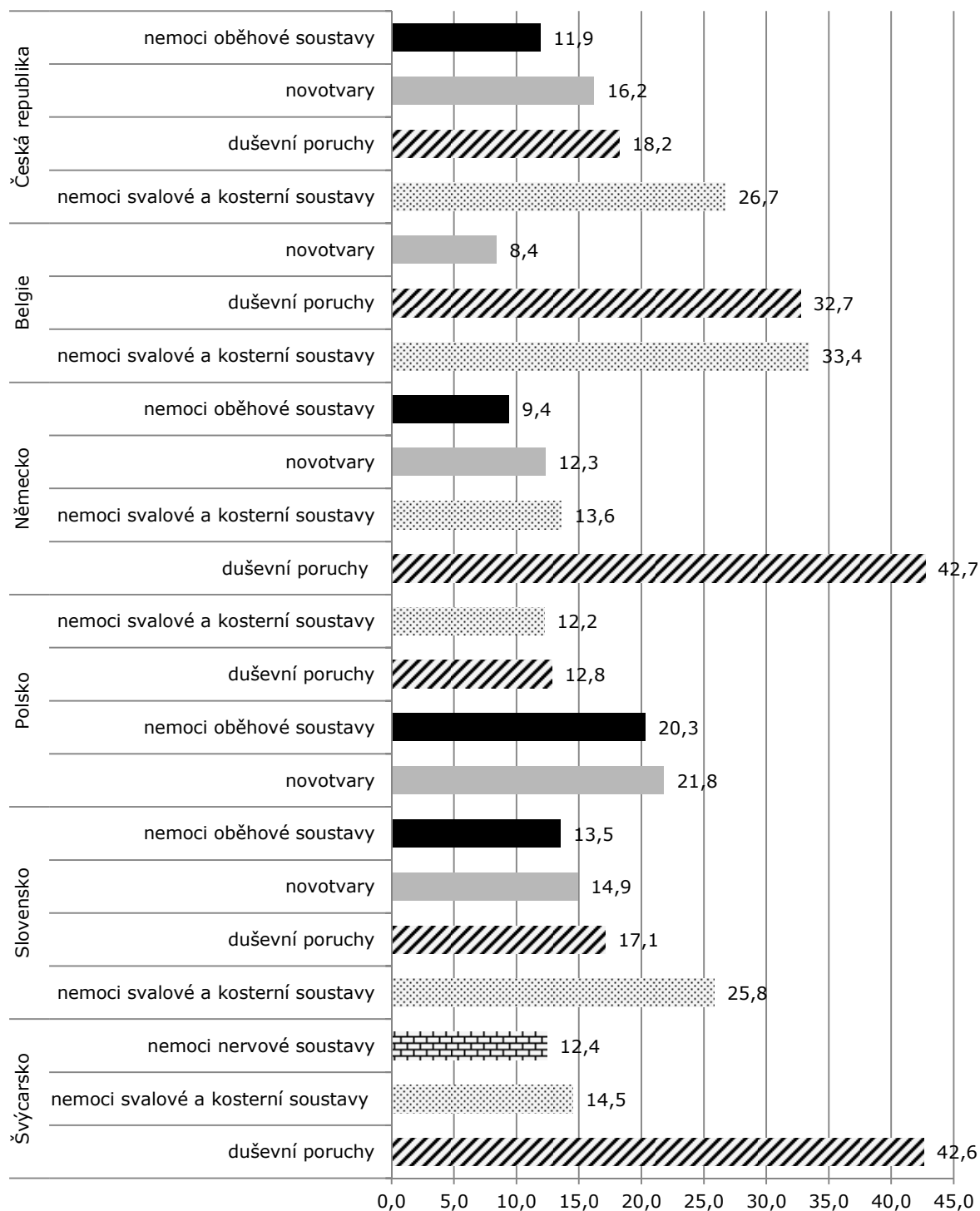
x údaje nejsou k dispozici

Graf č. 4 **Nejčastější zdravotní příčiny v roce 2012**

Pozn.: Údaje za Itálii, Litvu, Polsko a Švédsko nejsou k dispozici.

Graf č. 5 **Nejčastější zdravotní příčiny v roce 2013**

Pozn.: Údaje za Itálii, Litvu, Nizozemsko a Švédsko nejsou k dispozici.

Zdroje

Pro všechny země

MISSOC Comparative Tables Database.

Dostupné z: http://www.missoc.org/MISSOC/INFORMATIONBASE/COMPARATIVETABLES/MISSOCDATABASE/comparativeTableSearch_PREVIOUS.jsp

Česká republika

Statistická ročenka z oblasti důchodového pojištění 2012. Praha: Česká správa sociálního zabezpečení, 2013. 72 s. ISBN 978-80-87039-32-8.

Statistická ročenka z oblasti důchodového pojištění 2013. Praha: Česká správa sociálního zabezpečení, 2014. 77 s. ISBN 978-80-87039-36-6.

Belgie

Údaje poskytnuté na základě dotazu pracovníkem Národního institutu nemocenského a invalidního pojištění INAMI (Institut national d'assurance maladie-invalidité) p. Olivierem Michielsem

Itálie

Údaje poskytnuté na základě dotazu expertem p. Furio Stamatim (Italy c/o European University Institute)

Litva

Údaje poskytnuté na základě dotazu expertem p. Teodorasem Medaiskisem.

Německo

Rentenzugang des Jahres 2012 einschließlich Rentenwegfall, Rentenänderung/Änderung des Teilrentenanteils in der deutschen gesetzlichen Rentenversicherung. Statistik der Deutschen Rentenversicherung Band 193.

Dostupné z: http://www.nachdenkseiten.de/upload/pdf/140124_statistikband_rentenzugang-2012.pdf

Rentenzugang des Jahres 2013 einschließlich Rentenwegfall, Rentenänderung/Änderung des Teilrentenanteils in der deutschen gesetzlichen Rentenversicherung. Statistik der

Deutschen Rentenversicherung Band 198. Dostupné z: http://www.deutsche-rentenversicherung.de/cae/servlet/contentblob/238812/publicationFile/58385/27_statistikband_rentenzugang.pdf

Rentenversicherung in Zeitreihen. Oktober 2014. Deutsche Rentenversicherung Bund. DRV-Schriften Band 22. Dostupné z: http://www.deutsche-rentenversicherung.de/cae/servlet/contentblob/238700/publicationFile/50912/03_rv_in_zeitreihen.pdf

Rentenbestand am 31. Dezember 2012. Statistik der Deutschen Rentenversicherung Band 192. Dostupné z: http://www.fdz-rv.de/FdzPortalWeb/discontent.do?id=main_fdz_lehre&chmenu=ispvwNavEntriesByHierarchy62

Rentenbestand am 31. Dezember 2013. Statistik der Deutschen Rentenversicherung Band 197. Dostupné z: http://www.deutsche-rentenversicherung.de/Allgemein/de/Inhalt/6_Wir_ueber_uns/03_fakten_und_zahlen/03_statistiken/02_statistikpublikationen/25_statistikband_rentenbestand_2013.pdf?blob=publicationFile&v=11

Nizozemsko

Statistische Tijdsreeksen UWV 2012.

Dostupné z: http://www.uwv.nl/overuwv/Images/Statistische_tijdsreeksen_2012.pdf

Polsko

Przestrzenne zróżnicowanie współczynników częstotliwości orzekania o niezdolności do pracy w 2013 r. Warszawa: Zakład ubezpieczeń społecznych, 2015.

Dostupné z: http://www.zus.pl/files/Przestrzenne_zroznicowanie_niezdolnosc_do_pracy_2013.pdf

Slovensko

Štatistická ročenka z oblasti dôchodkového poistenia 2012, Bratislava: Sociálna poisťovňa, 2013. 80 s., 20 príl.

Štatistická ročenka z oblasti dôchodkového poistenia 2013, Bratislava: Sociálna poisťovňa, 2014. 80 s., 21 príl.

Švédsko

Social Insurance in Figures 2013. Stockholm: Försäkringskassan, 2013. 82 s. ISBN 978-91-7500-376-4.

Dostupné z: http://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/90463dec-f1db-4d05-9ad8-42968ef9ccd9/sfis_2013_e.pdf?MOD=AJPERES

Social Insurance in Figures 2012. Stockholm: Försäkringskassan, 2012. ISBN: 978-91-7500-372-6

Dostupné z: <http://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/ba9240f2-5abd-45e8-a2e5-7afcf1ae9952/sfis2012-e.pdf?MOD=AJPERES>

Sjuk- och aktivitetsersättning. Dostupné z: http://www.forsakringskassan.se/statistik/sjuk/sjukersattningaktivitetsersattning/sjukochaktivitetsersattning/sjukers_aktors

Švýcarsko

Statistiken zur sozialen Sicherheit. IV-Statistik 2012. Bern. Bundesamt für Sozialversicherungen 2013. Dostupné z: <http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/de/index/news/publikationen.html?publicationID=5204>

Statistiken zur sozialen Sicherheit. IV-Statistik 2012 - Tabellenteil. Bern. Bundesamt für Sozialversicherungen 2013. Dostupné z: <http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/de/index/news/publikationen.html?publicationID=5206>

Statistiken zur sozialen Sicherheit. IV-Statistik 2013. Bern. Bundesamt für Sozialversicherungen 2014. Dostupné z: <http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/de/index/news/publikationen.html?publicationID=5584>

Statistiken zur sozialen Sicherheit. IV-Statistik 2013 - Tabellenteil. Bern. Bundesamt für Sozialversicherungen 2014. Dostupné z: <http://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/de/index/news/publikationen.html?publicationID=5586>

Údaje poskytnuté na základě dotazu pracovníkem Spolkového úřadu sociálního pojištění (Bundesamt für Sozialversicherungen) p. Beatem Schmidem

Výtahy z oponentských posudků

prof. Ing. Jaroslav Vostatek

Monografie poskytuje základní charakteristiku systémů obecných invalidních důchodů ve vybraných evropských zemích, a to z pohledu invalidizace. Pozornost není věnována úrazovým důchodům a dalším systémům sociálního zabezpečení při invaliditě, ani ekonomickým parametrům invalidních a podobných důchodů.

Zvolená metodika odpovídá zadání a omezeným možnostem mezinárodní komparace invalidizace.

Kvalita dat i jejich zpracování je na odpovídající úrovni.

Explicitní závěry v monografii chybí, jsou však v zásadě obsaženy v poslední kapitole (Mezinárodní srovnání vývoje invalidizace v České republice a vybraných evropských zemích na základě statistických dat).

Výsledky jsou využitelné při úvahách o modernizaci koncepce českých invalidních důchodů.

JUDr. Jiří Biskup

Cílem monografie VÚPSV bylo porovnat invalidizaci v ČR s obdobnými systémy několika zemí EU z hlediska funkčnosti českého systému.

Z výstupů monografie vyplývá, že v žádném ze studovaných systémů již nefiguruje tzv. „fyzická invalidita“ ani tzv. invalidita „sociální“. V jednotlivých národních systémech pak existují určitá specifika, kterými jsou, např. jak velký pokles pracovní schopnosti zakládá invaliditu a její stupně (kdy existují systémy jednostupňové až pětistupňové), ev. v jakém rozsahu pracovní doby je osoba schopna pracovat, dlouhodobost nebo trvalost stavu a přístup k tzv. ekonomické podmínce. Ekonomická podmínka, tj. zda pokles výdělků odpovídá míře poklesu pracovní/výdělečné schopnosti se sleduje v řadě studovaných systémů. V oblasti „sociální ochrany“ z monografie vyplývá, že systém v ČR je značně liberální s počtem 265-272 nově přiznaných ID na 100 tisíc obyvatel. Nejvyšší míra invalidizace je ve věku 55-59 let, na druhém místě pak 50-54 let a poté 45-49 let. Nejčastějšími zdravotními příčinami invalidizace jsou duševní poruchy a poruchy chování, nemoci svalové a kosterní soustavy, novotvary a nemoci oběhové soustavy.

Řešení plně naplnilo zadání a ukázalo, že český systém je z hlediska věcných řešení srovnatelný se systémy řady zemí EU. Postrádá kontrolu souběhu nároku na invalidní důchod a příjmů z výdělečné činnosti a v oblasti „míry sociální ochrany“ je značně liberální. V oblasti invalidizace podle věku a podle zdravotních příčin je situace v ČR obdobná s trendy ve většině sledovaných zemí.